

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Сновської міської ради
(40 сесія 8 скликання)
від 28 лютого 2025 р. № 2-40/VIII

ПРОГРАМА
економічного і соціального розвитку
Сновської міської територіальної
громади на 2025 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	3
I. Аналіз економічного і соціального розвитку за 2024 рік.....	4
II. Мета, завдання та заходи економічного і соціального розвитку у 2025 році.....	37
Заходи економічного і соціального розвитку у 2025 році.....	38
1. Згуртована спільнота динамічного розвитку людського капіталу.....	38
1.1.Якісна освіта, забезпечення її інклюзивності.....	38
1.2.Згуртована активна громада, що спирається на традиції Сновщини.....	38
1.3. Доступні якісні послуги з охорони здоров'я та реабілітації.....	38
1.4. Краще організація управління з використанням цифровізації.....	39
2. Стійка відкрита до новітніх тенденцій технологічна економіка.....	40
2.1 Підтримка підприємництва, фермерства, інших мікро та малих товаровиробників.....	40
2.2. Планування просторового розвитку території та просування інвестиційної привабливості громади.....	40
3. Приваблива до життя громада з якісними та доступними послугами.....	41
3.1. Покращення стану доріг та вулиць, супутньої інфраструктури, доступність населених пунктів громади.....	41
3.2. Ефективна організація надання послуг поводження з ТПВ.....	41
4. Безпечна, адаптована до змін клімату громада.....	41
4.1. Створення безпечних умов для життєдіяльності в громаді.....	41
4.2. Запровадження енергозберігаючих технологій та відновлювальних джерел енергії.....	41
4.3. Адаптація до змін клімату та санація водних об'єктів.....	42
III. Джерела фінансування Програми економічного і соціального розвитку Сновської міської територіальної громади на 2025 рік.....	43
Додаток 1. Основні показники економічного і соціального розвитку Сновської міської територіальної громади на 2025 рік.....	44
Додаток 2. Перелік програм місцевого розвитку, які передбачається фінансувати в 2025 році.....	46
Додаток 3. Перелік інвестиційних проєктів, які планується реалізувати у 2025 році.....	49

Вступ

Програма економічного і соціального розвитку Сновської міської територіальної громади на 2025 рік (далі - Програма) розроблена відділом економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради з врахуванням пропозицій структурних підрозділів, старостатів, громадськості.

Програма є документом, основним завданням якого є спрямування зусиль органів місцевого самоврядування, а також підприємств і організацій усіх форм власності, інших суб'єктів господарювання на розв'язання існуючих проблемних питань у відбудові та розвитку різних галузей та сфер діяльності громади задля втілення єдиної державної політики відновлення та розвитку України на рівні громади за особливих обставин викликаних воєнним станом.

Передбачається, що основна робота органів влади в громаді, враховуючи виклики сьогодення, буде і надалі спрямовуватися на максимальну мобілізацію ресурсів з метою забезпечення стабільної роботи економіки в умовах воєнного (післявоєнного) періоду, зокрема за рахунок реалізації комплексу заходів з підвищення стійкості громади від можливої ескалації воєнних дій та безпеки для жителів громади і внутрішньо переміщених осіб; продовження робіт з відновлення пошкодженої інфраструктури, зі створення нових робочих місць через підтримку бізнесу, стимулювання залучення інвестицій, підвищення рівня соціального захисту населення, зокрема осіб, постраждалих внаслідок військової агресії російської федерації; надання якісних освітніх, медичних, житлово-комунальних, адміністративних послуг; підвищення доходів населення.

Законодавчою основою для розроблення Програми є Конституція України, закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанов Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 «Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану», від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету».

У Програмі визначено основні шляхи відновлення та пріоритети розвитку Сновської громади в короткостроковій перспективі на основі прогнозних показників економічного та соціального розвитку громади на 2025 рік.

Програма спрямована на ефективне розв'язання проблем економічного і соціального характеру та ґрунтується на аналізі тенденцій розвитку та поточної економічної ситуації в Україні, необхідності подолання наслідків збройної агресії російської федерації, основних показників соціально-економічного розвитку громади за попередні роки та поточної ситуації у 2024 році, актуальних проблем і пріоритетів соціально-економічної сфери, а також на припущеннях, що враховують внутрішні та зовнішні фактори розвитку громади.

Програма дає відповіді на ключові питання, що стоять перед громадою: збереження її середовища, підвищення ступеня комфортності, формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу, стимулювання громадянської та підприємницької активності, розвиток власних продуктивних сил, урізноманітнення їх форм, модернізація інфраструктури, розширення

пропозиції робочих місць.

Основні завдання Програми та пріоритетні напрями діяльності в громаді трансформовані в перелік конкретних завдань та заходів з її реалізації та згруповані у розділи, які відповідають стратегічним та оперативним цілям розвитку громади, або є актуальними за обставин, викликаних воєнним станом.

Виконання заходів Програми дозволить створити умови для безпечного життя мешканців громади та задоволення їх нагальних потреб, а також забезпечення стабільного та збалансованого функціонування економіки.

Орієнтири досягнення ефективності Програми - основні показники економічного і соціального розвитку громади на 2025 рік, визначені на підставі оцінки поточного стану та намірів суб'єктів господарювання усіх форм власності, поточних даних організацій, структурних підрозділів Сновської міської ради. Нажаль, статистичні дані по громаді відсутні (додаток 1).

Складовою Програми також є перелік місцевих програм, які передбачається фінансувати у 2025 році (додаток 2).

Крім того, Програма містить перелік пріоритетних інвестиційних проектів, які планується реалізувати у 2025 році, зокрема із залученням коштів державного бюджету та інших джерел (додаток 3).

I. Аналіз економічного і соціального розвитку за 2024 рік

У 2024 році, незважаючи на виклики, пов'язані з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України, вживались заходи для збереження та зміцнення економічної та соціальної стабільності громади шляхом забезпечення сталого функціонування соціальної та гуманітарної сфери, підтримки бізнесу, підвищення продуктивності аграрного сектору, трансформації міжнародного співробітництва та інвестиційної політики.

Особливу увагу приділено розбудові мережі захисних споруд, наданню допомоги внутрішньо переміщеним особам, соціальній підтримці військовослужбовців та родин загиблих.

Сновщина має близько 43 км спільних кордонів з державою-агресором російською федерацією та республікою білорусь. Прикордонні сільські населені пункти громади перебувають під постійними обстрілами.

Наявна кризова ситуація в Україні призводить до того, що громада змушена розбудовувати економіку та соціальну сферу в умовах невизначеності.

Додатковим викликом для аналізу та прогнозування економічного розвитку є складність оцінки поточної ситуації, оскільки відсутня повна статистична інформація.

Військова агресія російської федерації проти України вплинула на усі сфери життєдіяльності громади, але завдяки плідній співпраці влади з міжнародними та громадськими організаціями, бізнесу вдалося досягти позитивних результатів у соціально-економічному розвитку території.

В цілому, економічний і соціальний розвиток громади у 2024 році характеризується такими тенденціями.

Інфраструктура

Під час збройної агресії РФ внаслідок планомірних чисельних ворожих артилерійських обстрілів та ракетних ударів громада зазнала руйнувань.

В реєстрі пошкодженого та знищеного майна в наслідок агресії РФ (далі реєстр) містяться наступні дані.

Пошкоджено 366 житлові будинки, з них відновлено 82 будинки. Пошкоджено інших об'єктів – 84 од, з них відновлено 54 од.

До реєстру пошкодженого майна подано 29 заяв. З них нарахована компенсація за пошкоджене майно - 7 заяв на суму 499,228 тис. грн.; в обробці – 18 заяв; відмовлено в компенсації – 4 заяви.

До реєстру знищеного майна подано 52 заяви. Із них видано житлових сертифікатів по 47-ми заявам на суму 54921,420 тис.грн.; по 3 заявам відмовлено; 2 – в обробці.

Ця кількість постійно збільшується, адже Сновська громада є прикордонною та щодня потерпає від ворожих обстрілів.

Дорожньо-транспортна інфраструктура та зв'язок

Загальна протяжність вулично-дорожньої мережі 397,2 км, з неї з твердим покриттям - 172,3 км, обладнаної закритою дощовою каналізацією - 2,2 км, освітлювальної вулично-дорожньої мережі - 45,5 км, тротуарів та пішохідних доріжок з твердим покриттям - 110 км. Якість доріг різна, найпроблемніша – між селами громади.

Всі пасажирські перевезення в межах та за межами громади здійснюють два ФОПи, що працюють в напрямку Сновськ – Чернігів та Сновськ - Київ. Крім того, є транзитні рейси через Сновськ. В цілому протягом дня це 7 – 8 рейсів до Чернігова та 1 – 2 – до Києва. На цих напрямках значну частку перевезень займає Бла-бла-кар.

У зв'язку з входженням Сновської громади до Корюківського району актуалізувалося питання запровадження регулярного рейсу до цього міста.

За підтримки громадської організації Гуманітарна місія «Проліска» в громаді діють два щотижневі соціальні маршрути для мешканців прикордонних сіл громади для доїзду до Сновська.

По середах курсує рейс «Гута Студенецька – Тихоновичі – Іванівка – Софіївка – Тур'я – Єнькова Рудня», а по п'ятницях – «Гірськ – Піщанка – Жовідь – Нові Боровичі – Старі Боровичі – Гвоздиківка».

Залізничні перевезення

Залізниця: Південно-західна, протяжність колії по громаді 36,7 км.

Залізничні станції: II-го класу Сновськ. З початком російської агресії рух потягів на північ немає – а це не лише білорусь, а й країни Балтії, тобто – прямий вихід на країни ЄС зі Сновська заблоковано.

З пасажирських потягів курсують: Сновськ – Бахмач (№ 6502/3 через Мену), Сновськ – Городня (№ 969/70, через с. Камка). Це – щоденні потяги. Потенційно маршрут на Городню може бути використаний для туристичного ретро-потягу (паровоз та старі, але відреставровані вагони).

В межах території станції розташований та працює митний пост «Сновськ».

Мобільний зв'язок та інтернет.

На території Сновської громади діють мобільні оператори: Life, Vodafone та Київстар.

Кількість інтернет-абонентів «Укртелеком» - 2600 од., «Смартком» - 2900 од.

Мережею «Укртелеком» охоплений 21 населений пункт в громаді (36,8% від загальної кількості населених пунктів), мережею «Смартком» - 8 од. (14%), мобільним інтернетом – 20 од. (35,1%).

Публічна безпека населення

В м. Сновськ розташована 8-ма Державна пожежно-рятувальна частина Корюківського РВ УДСНС України в Чернігівській області.

В Сновську діє відділення поліції №2 Корюківського відділення Національної поліції Головного управління Національної поліції в Чернігівській області. Територію громади обслуговують четверо дільничних поліцейських та двоє поліцейських офіцерів громади. В селах Тур`я та Кучинівка працюють поліцейські станції. Від Національної поліції поліцейські громади отримали службові автомобілі.

Добровольче формування територіальної громади (ДФТГ) не створювалося.

У громаді створено та діє дев'ять Пунктів незламності.

Створена інтерактивна мапа громади укриттів (розміщена на офіційному сайті міської ради <http://surl.li/phwhu>). Налічується 13 протирадіаційних укриттів та 22 споруди подвійного призначення та найпростіших укриттів для захисту населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

В цілому, укриттів не вистачає, а існуючі потребують ремонтів.

У грудні 2024 року Сновська громада отримала наземне монолітне модульне укриття, яке встановили на території Дитячо-юнацької спортивної школи. Укриття протиуламкове і має товщину стін 20 сантиметрів, воно зможе розмістити до 20 осіб. Допомога на відбудову інфраструктури в громаді реалізується за рахунок пожертвування Представництва Тайбея в Братиславі через Фонд «Відкритого суспільства» та Фонд «Понтіс».

Розроблений проєкт «Нове будівництво споруди подвійного призначення із властивостями протирадіаційного укриття на території Сновського ліцею №1» (на 300 осіб), який планується впровадити у 2025 році за кошти державного бюджету.

Одним із основних завдань збереження життя і здоров'я учнів є формування у них культури безпечної поведінки. Одним із шляхів вирішення цього питання є створення класів безпеки, на базі яких діти вивчають правила безпечного життя. На виконання наказу від 10.02.2023 року №135 «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки в закладах освіти» продовжується створення класів безпеки в навчальних закладах. У 2024 році створені класи безпеки в Сновському ліцеї №1 за кошти ГО «Істок» та Петрівському ліцеї за кошти Фонду «Партнерство за сильну Україну».

Системи оповіщення на базі обладнання ІТС-ЛС немає. Оповіщається населення про повітряну тривогу здійснюється через телеграмканал Сновської міської ради та вмикається сирени по місту.

Промисловий та інноваційний розвиток

Додатковим викликом для аналізу та прогнозування економічного розвитку є складність оцінки поточної ситуації, оскільки відсутня повна статистична інформація. В умовах обмеженої офіційної статистики, джерелами альтернативної інформації, які використовуються в даних складних умовах, є адміністративні дані за окремими секторами економіки та результати опитування підприємств, що проводяться різними організаціями.

Важливу роль у місцевій економіці відіграє переробна промисловість. Найбільші промислові підприємства, які діють на території громади це – ПАТ “Щорський завод продтоварів” (115 робочих місць), ТОВ “Техсервіс” (58 робочих місць), ТОВ “Астра” (112 робочих місць).

Продукція підприємств промисловості є конкурентоспроможною і користується попитом на зовнішніх ринках. Підприємства громади мають постійні зовнішньоторговельні зв'язки з партнерами 7 країн світу. Очікується, що за результатами 2024 року промисловими підприємствами громади буде реалізовано продукції на суму 165,7 млн. грн., що у фактичних цінах складають 76,5 % до минулорічних показників. Зниження показників відбувається з причин зменшення кількості замовлень на виробництвах та скороченням територій, що оброблюються, через їх замінування.

Розвитку деревообробної промисловості сприяє наявність лісів на території громади. Основними підприємствами цієї галузі є ДП «Сновськрайагролісгосп», лісництва державних підприємств: «Корюківський лісгосп» та «Городнянський лісгосп». Продовжують працювати приватні підприємства, які займаються переробкою деревини. Наявність вищого професійного училища лісового господарства з сучасною інфраструктурою навчального процесу, у якому навчають на високому рівні затребуваних на ринку праці фахівців за спеціальністю лісової та деревообробної промисловості, сприяє подальшому розвитку і прогресу в лісовій економіці, в тому числі в масштабах області.

В громаді за підтримки Програми EGAP, що впроваджується Фондом Східна Європа в партнерстві з Міністерством цифрової трансформації України за підтримки Швейцарії, впроваджено цифровізацію послуг:

- Збудований новітній Дія.Центр з надання адміністративних послуг (ЦНАП). Отримано нову комп'ютерну техніку, мобільну цифрову валізу, сервер, SaveEcoBot та створено чат-бот «Свої».

- У Сновському ліцеї №1 облаштована STEM-лабораторія, де діти вчаться створювати роботів. Працює кабінет біології з новим обладнанням. Встановлено 26 сонячних панелей потужністю 14 кВт. Всі дані по енергоспоживанню можна з легкістю відстежувати у спеціальному електронному кабінеті з монітора комп'ютера.

- Облаштовано станцію для здійснення громадського моніторингу якості повітря. Станція дозволяє:

- оперативно та зручно жителям громади отримувати інформацію щодо перевищення рівня забруднення повітря.

- мати вільний доступ до даних щодо вмісту пилу в повітрі, температури, відносної вологості, атмосферного тиску та інших показників, що є актуальним як для жителів громади, так і науковців.
- отримувати прогноз можливих періодів підвищення рівня загрози для здоров'я населення для завчасного реагування на них.

Актуальні показники доступні за посиланням <https://www.saveecobot.com/maps#16/51.8154/31.9437/aqi>

Аграрний комплекс

В галузі сільського господарства працюють 37 суб'єктів господарювання (юридичних осіб), з них 14 – фермерські господарства. Серед найбільших: ПСП «Яна плюс», СТОВ "Щорссільгоспсервіс", ПСП «Прогрес». Сільськогосподарських кооперативів немає.

Основними видами діяльності є вирощування сільськогосподарських культур та змішане сільське господарство. Переважає рослинництво, насамперед – вирощування зернових: озима пшениця, яра пшениця, ячмінь, кукурудза, соняшник, ріпак озимий та соя. Надходження до бюджету 10-ти найбільших аграрних виробників наведені в таблиці

	ПДФО тис. грн.	Орендна плата з юридичних осіб тис. грн.	Єдиний податок з юридичних осіб, тис. грн.	Усього (тис. грн)
СТОВ "ЩОРССІЛЬГОСПСЕРВІС"	2277,7	847,8	463,6	3589,1
ПСП "ПРОГРЕС"	1219,0	992,0	1328,6	3539,6
ПСП "ЯНА ПЛЮС"	2691,9	181,4	648,8	3522,1
ПП "НИВА-ІМПУЛЬС"	1184,2	574,9	193,7	1952,8
СВК "РАЙДУГА"	693,4	258,3	144,7	1096,4
ТОВ "ЩОРСАГРОІМПУЛЬС"	679,4	1,6	137,1	818,1
ПСП "СНОВСЬКИЙ"	689,0	1,6	101,8	792,4
ТОВ ЗАРІЧЧЯ АГРО	137,5	99,8	253,8	491,1
ФГ "ВОЛЬНА ПРАЦЯ"	86,4	83,3	133,4	303,1
ФГ "ЄВА ПЛЮС"	102,3	41,1	28,0	171,4

В сумі ці підприємства дали громаді понад 16276,1 тис. грн. податків до міського бюджету в 2023 р. При цьому їхня частка у формуванні дохідної частини загального фонду бюджету становить 14,2 % стосовно інших галузей.

Переважна більшість товарної сільськогосподарської продукції в Сновській громаді виробляється сільськогосподарськими та фермерськими господарствами. Щоправда, їхня продукція – це головним чином зернові та олійні культури. Якщо вести мову про овочі чи тваринництво – це головним чином питання до садибних одноосібних господарств. Однак у них є проблема – відсутність можливості за нинішніх обставин сформувати товарні партії продукції на ринок, а це означає – й пройти її сертифікацію для вигіднішого продажу на зовнішніх ринках. Між тим об'єднань малих товаровиробників на теренах громади немає.

Розвиток підприємництва

Реалізація заходів по напрямках розвитку і підтримки малого і середнього підприємництва забезпечується органами місцевого самоврядування при активній взаємодії з громадськими об'єднаннями підприємців.

Станом на 01.01.2025 року кількість фізичних осіб – підприємців в

громаді становить 683 осіб. В секторі малого і середнього підприємництва (включаючи ФОП) зайнято понад 2,6 тис.осіб.

На виконання Програми підтримки малого і середнього підприємництва Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки суб'єкти господарювання отримують компенсацію по відшкодуванню транспортних витрат на обслуговування 6-ти віддалених населених пунктів торгівельним обслуговуванням, де відсутні стаціонарні об'єкти торгівлі. Це Тебенко Л.О, Соболев Н.І., Мороз М.М., Пікус В.В. Загалом виїзною торгівлею охоплено 10 населених пунктів.

Створенню нових робочих місць сприяє державна підтримка підприємництва та участь міської ради в грантових міжнародних проєктах.

В поточному році за підтримки Програми CLEAR 14 суб'єктів господарювання отримали фінансування на реалізацію власних проєктів, що сприяло покращенню їх матеріально-технічної бази та створенню нових робочих місць. Також приватними підприємцями подано 2 проєктні заявки на державну допомогу на виконання Постанови КМУ від 21.06.2022 року № 738 «Деякі питання надання грантів бізнесу».

Найбільші підприємства Сновської громади за обсягами сплати податків до місцевого бюджету, 2023 р.

Підприємство, організація, установа	Вид діяльності (основний)	Чисельність працівників
Виробничий підрозділ Сновська дистанція колії РПЗЗ	49.20 Вантажний залізничний транспорт	232
Виробничий підрозділ Локомотивне депо Сновськ РФ "ПЗЗ"	49.20 Вантажний залізничний транспорт	145
ПРАТ "Щорський завод продовольчих товарів"	10.32 Виробництво фруктових і овочевих соків	131
ТОВ "Астра"	46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням	110
ПСП "Яна Плюс"	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	52
ПВКП "Імпульс"	46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин	45
ПСП "Прогрес"	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	70

Сновська громада є партнером проєкту міжнародної технічної допомоги «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE) - 2», яка впроваджується компанією Глобал Ком'юнітіз (Global Communities). Донором даного проєкту є Агентство США з міжнародного розвитку (USAID).

Одним із компонентів Програми є «Місцевий економічний розвиток» (надалі МЕР), в рамках якого розроблена Програма з місцевого економічного розвитку, оновлено економічний профіль громади.

Суб'єкти малого і середнього підприємництва залучаються до виконання робіт/послуг за державні кошти. Протягом 2024 року:

- загальний обсяг замовлень склав – 16963,91 тис. грн.;
- кількість замовлень – 610 одиниці;
- відсоток до загальної кількості замовлень в громаді – 82,8%.

Інвестиційна діяльність

Залучення вітчизняних та іноземних інвестицій є однією з найважливіших складових відновлення та подальшого економічного розвитку громади.

Найбільший донор громади - Програма «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), що виконується міжнародною організацією Глобал ком'юнітіз (Global Communities) та фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) продовжила співпрацю з громадою і в 2024 році.

Для отримання фінансування працівники відділу разом з іншими структурними підрозділами міської ради проходили навчання, проводили опитування населення, в т.ч. ВПО, аналізували ситуацію в різних галузях економіки та в громаді в цілому. За результатами напрацювань формувались проєктні заявки, погоджувались із донором, втілювались в життя.

У звітному році за підтримки Програми DOBRE придбано майна на суму 5,4 млн.грн.: сміттєвоз та 11 зарядних станцій для закладів охорони здоров'я.

Співпраця з Програмою DOBRE в 2025 році зупинена.

Міська рада підготувала заявку на участь у конкурсі «Громада на всі 100», щоб виграти від Міжнародного донора 100 тисяч доларів на проєкт «Покращення використання та захисту поверхневих вод Сновської громади Чернігівської області шляхом придбання земснаряду».

«Громада на всі 100» – це конкурс для громад, які хочуть ділитися власним досвідом та шукають нові можливості для втілення своїх ідей. Проєкт реалізується в партнерстві Starlight Media та Українського кризового медіацентру за підтримки Програми USAID DOBRE.

За результатами другого етапу конкурсу Сновську громаду було відібрано до фінального етапу. За результатами відбору журі наша Сновська міська територіальна громада отримала 42 бали з 45 можливих. Конкурс закрито через закриття всіх програм USAID.

Міська рада співпрацювала з міжнародним фондом «Партнерство за сильну Україну» в частині проведення опитувань та визначення проблем громади. Фонд займався питаннями безпеки в громаді. Надана допомога в ремонті укриття в Петрівському БК, надано клас безпеки для Петрівського ліцею.

Програма EGAP, яка фінансується Швейцарією і виконується Фондом Східна Європа у співпраці з Мінцифрою, продовжувала працювати в громаді. У Сновському ліцеї №1 встановлено 26 сонячних панелей потужністю 14 кВт.

Реагуючи на виклики сьогодення, міська рада продовжує плідну співпрацю з громадським сектором в частині реалізації гуманітарних проєктів за фінансування міжнародних донорів. Саме на неурядові організації направляється лівова частка міжнародної допомоги.

Так, 11 жовтня 2024 року, був підписаний Меморандум про взаєморозуміння та співпрацю між Сновською міською радою та місцевою **громадською організацією «ЛІАМПА»** (голова Правління Антон Аліфіренко), яка здійснювала в минулому році свою діяльність за напрямками:

- забезпечення базових потреб постраждалого населення;
- психосоціальна підтримка дітей, жінок та осіб похилого віку;

- створення умов безпеки учасників освітнього процесу шляхом облаштування укриттів у навчальних закладах.

Протягом 2024 року громадська організація «ЛАМПА» залучила кошти міжнародних донорів в сумі понад 31 млн. грн. Сновська міська рада всебічно сприяла реалізації цих проєктів, а саме:

- брала участь в засіданнях та фокус групах з оцінки потреб постраждалого та вразливого населення, а також закладів соціальної сфери громади;
- надавала приміщення для проведення різного роду заходів в місті та по селах громади;
- надавала співфінансування для проведення поточного ремонту в частині укриттів та приміщень для створення просторів;
- виступала інформаційним партнером всіх проєктів;
- надала в оренду приміщення для офісу організації.

Таким чином в результаті проєктної діяльності ГО «ЛАМПА»:

- облаштувала в громаді 9 укриттів навчальних закладів (Державний професійно-технічний навчальний заклад «Сновське вище професійне училище лісового господарства», Сновський ліцей № 1, Сновський ліцей № 3, Сновський Будинок культури, Петрівський ліцей, Кучинівський ліцей, Рогізківський ліцей, Сновська початкова школа, Великощимельська гімназія);
- створила простори, дружні до дітей, на базі 3-х навчальних закладів громади (Сновський ліцей №1, Сновська початкова школа, Сновське ВПУЛГ);
- провела 217 заходів (арт-терапія, протимінна безпека, цифрова грамотність, творчі майстерні), з них 136 – у сфері захисту дітей. Разом до заходів було залучено 3048 осіб різного віку, з них 2473 – діти та молодь;
- навчила 6 психологів та соціальних педагогів навчальних закладів методам проведення занять з арт-терапії;
- надала 461 грошову допомогу на закупівлю твердого палива на зимовий період в розмірі по 21 тис. грн. на одне домогосподарство (жителям 3-х старостинських округів – Новоборовицький, Тур'янський, Тихоновичський);
- надала безоплатну юридичну допомогу для мешканців громади (125 індивідуальних юридичних консультацій, 10 кейсів та 5 групових зустрічей з юридичних питань);
- розповсюдила серед вразливого та постраждалого населення Сновської громади допомогу у вигляді:
 - ✓ 1456 наборів засобів гігієни для жінок та дівчат;
 - ✓ 216 наборів засобів гігієни (памперси, пелюшки) для маломобільного та немобільного дорослого населення;
 - ✓ 125 сімейних непродовольчих наборів;
 - ✓ 395 наборів засобів гігієни.

Міжнародні організації, за співпраці з якими стала можливою допомога нашій громаді від ГО «ЛАМПА»:

- ✓ Гуманітарний фонд для України (UHF);
- ✓ Данська Рада у справах біженців (DRC);
- ✓ «Глобал Ком'юнітіз» (Global Communities) за фінансової підтримки Бюро гуманітарної допомоги Агентства США з міжнародно го розвитку (USAID/

ВНА) - Програма дій та реагування територіальних громад на надзвичайні ситуації (CLEAR);

- ✓ Міжнародна благодійна організація «Фонд Східна Європа» за фінансування Гуманітарного фонду для України (UHF);
- ✓ Норвезька Рада у справах біженців (NRC).

Споживчий ринок

В громаді продовжує розвиток торгова та гастрономічна мережа. Налічується 212 об'єктів торгівлі (з них 157 – в м.Сновськ, 55 – в сільській місцевості) та 13 об'єктів громадського харчування (з них 7 – в м.Сновськ та 6 – в сільській місцевості). 90,6% всіх закладів належать фізичним особам – підприємцям.

Серед найбільших представників цього напрямку є: Сновське міське споживче товариство, ТОВ «АТБ-маркет», ТОВ «СеДам», маркет «PROSTOR», маркет «Аврора», м-н «Будуйся». Попит жителів громади сприяє розвитку мережі послуг побутового обслуговування, яка охоплює перукарні, косметичні кабінети, майстерні з ремонту побутової техніки, одягу та взуття.

Комунальною установою «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Сновської міської ради надаються послуги перукаря, з ремонту взуття, швачки та ремонту будівель. Вони входять до складу мультидисциплінарної виїзної команди, яка регулярно обслуговує жителів по селах громади на вимогу старост. У 2023 році було організовано 26 виїздів по селах громади, в ході яких надані послуги 767 громадянам похилого віку.

Виїзним торгівельним обслуговуванням, що здійснюють приватні підприємці охоплено 10 віддалених та малонаселених пунктів. В громаді діє 1 ринок та 2 ринкові майданчики. Налічується 2 авто-газозаправні станції юридичних осіб.

У Сновську діє філія Чернігівського обласного управління АТ "Ощадбанк". Відділення Приватбанку не працює. Один раз на тиждень представник районного відділення веде прийом громадян у відділі соціального захисту населення. Діють відділення національної акціонерної страхової компанії «Оранта» та Центру продажу ПрАТ «Гарантія». У деяких селах є тільки касові термінали.

Працює Сновське відділення поштового зв'язку Чернігівської дирекції АТ «Укрпошта», 5 пересувних відділень, що обслуговують сільське населення, 6 відділень Нової пошти (в т.ч. в сільській місцевості – 4 од) та 2 – MeestUA, Сновська дільниця Чернігівської філії АТ "Укртелеком" (2500 абонентів), ТОВ "Смарт.Ком" (2800 абонентів).

Надання адміністративних послуг

Відділом «Центр надання адміністративних послуг» Сновської міської ради у 2024 році надано 22959 адміністративних послуг.

В старостинський округах надано 14567 адміністративні послуги.

Адміністративний збір складає 1068400,32 грн.

Найбільшими викликами року стали нестабільний доступ до державних реєстрів, впровадження законодавчих новацій.

ЦНАП швидко реагує на ці виклики та пристосовує надання послуг відповідно до нових умов.

У цьому допомогло розширення можливостей, які пропонує портал та застосунок Дія.

Створеним місцем для самообслуговування скористалося 135 осіб.

31 травня 2024 року відділ «ЦНАП» Сновської міської ради запрацював по-новому, а саме працівники відділу надають адміністративні послуги у новій сучасній, енергоефективній і комфортній будівлі Дія.Центру.

Все більшої ваги набуває використання послуги «Мобільний адміністратор» для надання адмінпослуг, якими можуть скористатися маломобільні групи населення. Виїзди адміністраторів стосувалися питань оформлення субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, витягів з РТГ про реєстрацію місця проживання громадян, оформлення статусу ВПО та ін. У 2024 році 19 громадян скористалися даною послугою та отримали 37 адміністративних послуг.

Особливу увагу спрямували питанню надання зручних, дієвих та швидких адміністративних послуг ветеранам війни, учасникам бойових дій та членам їх сімей. У ЦНАПі послуги цій категорії громадян надаються позачергово. Даним категоріям за звітний період надано 307 адміністративних послуг.

188 військовозобов'язаних звернулися до Дія.Центру за актуалізацією даних та отримали військово-обліковий документ з QR-кодом.

За звітний рік через відділ отримали статус ВПО та оформили допомогу на проживання ВПО – 151 особа.

Адміністраторами відділу через портал «Дія» вносяться інформаційні повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації. Таких Повідомлень через відділ у 2024 році подано 21.

З питань державної реєстрації права власності речових прав на нерухоме майно та надання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно опрацьовано 6011 звернення, послуг державного земельного кадастру – 1539 звернення, опрацьовано 7 заяв з питань будівництва.

Послуг з реєстрації місця проживання - 7236, в тому числі видача витягу з РТГ – 6901.

У звітному році ЦНАП видав 1270 актів цивільного стану, а саме: 365 свідоцтва про смерть; 38 свідоцтва про народження; 2 заяви щодо надання комплексної послуги «є-Малятко», 55 свідоцтва про шлюб, з них 51 свідоцтва про шлюб у скорочені терміни.

Відповідно до Меморандуму між Сновською міською радою та Східним міжрегіональним управлінням Міністерства юстиції щодо прийняття заяв про повторну видачу свідоцтв та витягів з Державного реєстру цивільного стану від громадян прийнято 787 відповідних заяв.

З 29 жовтня 2024 року запроваджені паспортні послуги, працює дві паспортні станції. Адміністратори ЦНАПу надали 164 паспортних послуг, а

саме: 67 щодо оформлення паспорта громадянина України у формі ID-картки та 97 послуг з оформлення паспорта громадянина України для виїзду за кордон.

Впродовж року ЦНАП на власній сторінці у соціальній мережі Facebook розмістив 82 дописи. Постійними читачами зазначеної сторінки є 1133 користувачі.

Запроваджено чат-бот СВОЇ, завдяки якому здійснюється запис на прийом до Дія.Центру через електронну чергу.

На фасаді Дія.Центру встановили Wi-Fi точку доступу, завдяки чому мешканці та гості міста мають змогу користуватися безкоштовним інтернетом в радіусі 200 метрів від будівлі ЦНАПу.

Відділ «ЦНАП» має 2 місце в Чернігівській області за кількістю відгуків від наших відвідувачів.

Для покращення якості надання адміністративних послуг населенню працівники ЦНАПу постійно продовжують роботу щодо підвищення професійного рівня та цифрових навичок.

3 грудня 2024 року відділ ЦНАП» Сновської міської ради за свою роботу отримав відзнаку «Дієвий ЦНАП: точка доступу до державного сервісу та цифрового майбутнього» від Міністерства цифрової трансформації України.

Житлово-комунальне господарство та енергозбереження

Всього на території громади налічується 8715 домогосподарств, в т.ч. 975 квартир. Загальна площа житлового фонду становить 740 тис. м кв., в т.ч. міський – 257 тис. м кв., міській раді належить 1,6 тис. м кв. Для житлово-комунального господарства громади притаманна висока зношеність основних фондів. Щоправда, ці проблеми концентруються в Сновську – в старостинських округах комунальна інфраструктура розвинута мало. Крім Сновська, водогони є в 7 селах, каналізація – лише в місті, газова мережа – в місті та 9 селах.

Більшу частину водопровідних мереж міста обслуговує приватне підприємство ПрАТ «Комунальник» (близько 4,5 тис. абонентів). Другу частину міста обслуговує ПАТ «Укрзалізниця» (близько 1,3 тис. абонентів). У зв'язку з цим у різних частинах міста різні тарифи на водопостачання.

Кількість населених пунктів, що мають: водопровідну мережу – 8 (в т.ч. місто – 1), каналізаційну мережу – 1 (місто), газову мережу – 10 (в.т.ч. місто – 1).

В цілому лише 30% домогосподарств громади мають доступ до води з водопроводу. Загальна протяжність водопровідних мереж така: Сновськ – 24,6 км, с. Суничне – 3 км, с. Гірськ – 7 км, с. Займище – 5,2 км, с. Єліно – 8,2 км, с. Нові Боровичі – 4,1 км, с. Старі Боровичі – 4,0 км, с.Заріччя. Станція знезалізнення води у Сновську потребує реконструкції. В цілому, більше половини зазначеної інфраструктури зношені та потребують заміни на нову. У сільських районах ступінь зношеності водопровідної інфраструктури ще вищий, а брак доступу до водопровідної мережі змушує мешканців використовувати місцеві криниці, в яких якість води не контролюється.

Характеристики системи життєзабезпечення Сновської громади

Показники	2023	2024
Водопостачання		
Протяжність мереж водопостачання, км	24	24
Протяжність мереж водовідведення, км	10	10

Показники	2023	2024
Споживання питної води, тис. м ³ – всього, у тому числі:	122,7	122,7
- населення	110,2	110,2
- підприємства	12,5	12,5
Газопостачання		
Протяжність мереж, км	258,301	258,301
Теплопостачання		
Протяжність мереж, км	2	2
Опалення, Гкал - всього, у тому числі:	4077,97	4377,84
- населення	1374,04	1483,73
- підприємства	2703,93	2894,11

Сновським відділенням Корюківського МРВ ДУ «Чернігівський ОЦКПХ МОЗ України» проводиться лабораторний контроль якості питної води. У 2024 році проведені наступні дослідження.

Централізоване водопостачання

1. Досліджено 202 проби за мікробіологічними показниками, з них не відповідає вимогам ДСанПіНу 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» - 34 проби, відсоток відхилень від норми – 16,8%.
2. Досліджено 213 проб за санітарно-хімічними показниками, з них не відповідає вимогам ДСанПіНу 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» - 21 проби, відсоток відхилень від норми – 9,8%.

Децентралізоване водопостачання

1. Досліджено 58 проб за мікробіологічними показниками, з них не відповідає вимогам ДСанПіНу 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» - 30 проби, відсоток відхилень від норми – 51,7%.
2. Досліджено 183 проби за санітарно-хімічними показниками, з них не відповідає вимогам ДСанПіНу 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» - 47 проби, відсоток відхилень від норми – 25,7%.

Протяжність каналізаційної мережі становить 10 км. Очисні споруди природної біологічної очистки стічних вод-підземні поля фільтрації в Сновську зношені на 100%, отже – потребують реконструкції. Водовідвідні каналізаційні споруди на території громади також зношені на 100%. Централізоване водовідведення в першу чергу забезпечується в усіх багатоквартирних житлових будинках. Решта мешканців не мають доступу до каналізації. Це призводить до високих тарифів (через малу кількість абонентів), а також до забруднення ґрунтових вод через відсутність центральної системи відведення стічних вод від решти мешканців. Чисельність абонентів із водовідведення становить 7,5% від кількості домогосподарств. В усіх інших випадках стоки відводяться за допомогою асенізації, що містить потенційні загрози для довкілля.

Централізоване теплопостачання здійснюється у Сновську для багатоквартирних будинків, в усіх інших випадках опалення індивідуальне – газове та пічне. Останнє призводить до підвищення вмісту сажі у повітрі.

На території громади розташовані об'єкти електричних мереж, що знаходяться на балансі АТ «ЧЕРНІГІВООБЛЕНЕРГО», в тому числі трансформаторні підстанції, кабельні та повітряні лінії електропередачі. Щодо них застосовують межі охоронних зон електричних мереж.

Попри окремі приклади впровадження енергозберігаючих заходів (заміна вікон) приміщення комунальних установ та організацій Сновської міської ради термосанацію не проходили. Сновськ підписав «Угоду мерів» як місто в 2016 р. тому розроблений тоді План сталого енергетичного розвитку стосувався виключно міста, а не нинішньої громади в цілому, отже на тепер не може бути застосований. Крім того, для адаптації до змін клімату тепер розробляються плани дій зі сталого енергетичного розвитку та клімату (або ж його аналог). На території громади не було прикладів значного виробництва електроенергії з відновлювальних джерел – за допомогою сонячної енергії, вітру, теплових pomp та інших засобів.

На сьогодні, у Дія.Центрі та найбільшому опорному навчальному закладі нашої громади, Сновському ліцеї №1, встановлені сонячні панелі. Це дозволить зекономити кошти та працювати якийсь час абсолютно автономно навіть під час блекаутів і недостатності сонячної енергії. Всі дані по енергоспоживанню можна з легкістю відстежувати у спеціальному електронному кабінеті з монітора комп'ютера.

Вивезенням твердих побутових відходів (ТПВ) з домогосподарств займається КП «Сновська ЖЕД». 41-не підприємство громади уклали договори на вивіз сміття. Водночас лише 38% домогосподарств використовують системний вивіз сміття (головним чином, у Сновську). Переважна більшість мешканців вивозять ТПВ самостійно, в результаті чого виникають стихійні сміттєзвалища. Двічі на місяць громада забезпечує для усіх мешканців вивезення габаритних відходів.

В громаді облаштовано 36 паспортизованих сміттєзвалищ.

З огляду на природні та економічні фактори, основну складову в загальній масі відходів Сновської громади займають ТПВ та виробничі відходи IV класу небезпеки. Недостатня кількість та наявний технічний стан спеціальної техніки – загроза для видалення сміття. Через відсутність в Чернігівській області сміттєпереробних та сортувальних комплексів на сміттєзвалища потрапляє значна частина ТПВ, що має ресурсну цінність та підлягає переробці й утилізації. Як стверджується в Екологічному паспорті Чернігівської області основну масу відходів, як вторинної сировини, складають тара (упаковка) від продуктів харчування та продукції споживання населенням¹.

В цілому серед проблемних питань громади також такі:

- стихійні сміттєзвалища;
- сезонне спалювання органічних відходів сільського господарства мешканцями;
- роздільне збирання, сортування ТПВ не здійснюється;
- пункти переробки органічних відходів відсутні.

У співпраці з Програмою «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE) - 2» в громаді розроблена та діє Програма по удосконаленню послуги «Управління твердими побутовими відходами в

Сновській МТГ» на 2024 – 2028 роки, в рамках якої була придбана спецтехніка – сміттєвоз, а за кошти бюджету Сновської громади - 48 євроконтейнерів. В подальшому планується охопити послугою з вивезення ТПВ найближчі до центру громади 5 сіл, в яких проживає 2814 осіб (1222 домогосподарства).

Програма включає комплекс взаємопов'язаних та узгоджених заходів: організаційних, технологічних, технічних, екологічних, санітарно - гігієнічних, фінансово - економічних, соціальних, інформаційних, виховних, спрямованих на розв'язання проблем у сфері управління відходами в Сновській МТГ.

Ця Програма спрямована на поліпшення стану благоустрою населених пунктів, охорони навколишнього природного середовища, санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, створення умов для залучення коштів бюджетів усіх рівнів, інвестиційних та кредитних ресурсів, міжнародно – технічної допомоги.

На території громади проходять просвітницькі кампанії, кампанії по приведенню докільця до належного стану (прибирання) за участі громадських організацій та активістів.

Також закладами освіти було проведено ряд онлайн заходів з підвищення обізнаності по управлінню відходами, відповідно до пунктів 16-20 Національного плану управління відходами до 2030 року, а саме:

- Круглий стіл «Як утворюються побутові відходи», фото «Як забруднюються середовище відходами», мультфільми.
- Створення екологічного тематичного малюнку для молодшої школи, листівки.
- Онлайн-урок – застереження «Поводження з небезпечними відходами» (Рогізківський ліцей);
- Анкетування «Світ навколо нас» (Кучинівський ліцей);
- Створення екоплакатів на тему «Зупинись! Не засмічуй природу!» (Новоборовицький ліцей);
- Створення фоторепортажу «По вуха у смітті», «Чистота вулиць рідного міста» (заклади освіти);
- Анкетування «Ваше ставлення до проблеми утилізації побутових відходів» (заклади освіти);
- Конкурс малюнків «Життя поліетиленового пакету!» (заклади освіти);
- Мозковий штурм «Що таке сміття. Чим воно загрожує здоров'ю людей».

Серед просвітницьких заходів будуть проводитись роз'яснення щодо зменшення сміття, що потрапляють на полігон, необхідність компостування органічних відходів, повторного використання речей та інше.

Планується поступове впровадження роздільного збирання сміття і передача його на переробку.

Природокористування та екологічна безпека

Всього на території Сновської громади розташований 31 об'єкт природно-заповідного фонду (ПЗФ), тобто громада насичена такого роду територіями. Переважно йдеться про гідрологічні заказники, з яких два – загальнодержавного значення. Є також ботанічні пам'ятки природи місцевого значення. Площа земель ПЗФ на території Сновської громади складає 10812 га. Це 8,4 % від всіх земель громади, втім рекомендований показник – 15%, а в цілому по Чернігівській області він становить близько 8%.

Частково Сновська громада належить до престижної Смарагдової мережі Європи як територія особливого природоохоронного значення. Йдеться про території особливого природоохоронного значення, що визначають і зберігають біологічне різноманіття країн Євросоюзу, Східної Європи, деяких африканських держав. Мета – виділити і взяти під охорону місця проживання рідкісних видів тваринного й рослинного світу. Стосовно Сновської громади йдеться про пойму річки Снов, об'єкт UA UA0000232 Dolyna Snovu, площа – 35515,0 га. Ширина її долини становить 1,5 – 4 км, річища – від 4 до 14 м у верхів'ї, до 20 – 40 м у нижній течії, найбільша – 200 м. Домінує снігове живлення. На берегах ростуть – ліси, чагарники польові та лугові рослини, трави різних видів. На заболоченій місцевості – очерет та осока. Вода зі Снову відрізняється високим вмістом йоду.

Водні ресурси. Територія Сновської громади належить до Поліської гідрологічної області – це східна частина гідрологічної зони надмірної водності. Всі річки належать до рівнинного типу, для них характерне мішане живлення з переважанням снігового.

Сновська громада розташована в межах басейна Дніпра, а найбільша річка на її території – Снов (права й найбільша притока Десни), що відноситься до категорії середніх. Русло сильно звивисте. Заплава місцями заболочена. Протягом близько 20 км річкою проходить кордон України та рф. Снов використовується для водного туризму, рекреації, риболовлі, заготівлі сіна, випасу худоби та домашньої птиці.

Також на території громади багато малих річок – приток Снову.

Корисні копалини. Сновська громада не належить до територій із потужною мінерально-сировинною базою. За даними державного науково-виробничого підприємства «Державний інформаційний геологічний фонд України» є родовища горючих корисних копалин (група «тверді корисні копалини») – торфу (не розробляються). Зазначені родовища знаходяться на балансі Державної служби геології та надр України. Також є родовища, що належать до неметалевих корисних копалин (група «будівельні корисні копалини»): цегельно-черепична сировина (глина), пісок.

Кліматичні умови. Сновська громада розташована в зоні помірно-континентального клімату з достатньою зволоженістю. Це західна частини Східно-Європейської території, частина природно-географічного українського Полісся. Переважають західні та північно-західні вітри з Атлантики. Найбільше опадів буває в червні – липні.

Середньорічна кількість опадів – 603 мм на рік, у тому числі в теплий період – 394 мм. Такі обсяги сприятливі для розвитку сільського господарства. Відносна вологість повітря буває максимальною в зимовий період та становить 81 – 87%.

Поточний стан атмосферного повітря. Як засвідчують дані державної статистики територія Сновської громади належить до відносно благополучних в сенсі рівня його забруднення. Після значного збільшення рівня забруднення на початку двохтисячних років далі в регіоні та в колишньому Сновському районі, до якого належала нинішня Сновська громада, в громаді спостерігалось зменшення цього показника. Особливо це помітно за показником щільності викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення – вони в рази менше від обласних. На жаль, зміни в підходах до розрахунків статистики

не дають можливості простежити наступні змін в 2021–2024 рр. Але очевидно, що показники по громаді значно кращі, ніж по області в цілому².

**Динаміка викидів забруднюючих речовин до атмосферного повітря
від стаціонарних джерел забруднення, тон**

Територія/роки	2005	2010	2015	2018	2019	2020	2021
Чернігівська область	37538	47388	33909	29661	27434	20888	22973,0
Щоський/Сновський район	310	277	70	209	164	66	Даних немає

Основні забруднювачі атмосферного повітря в громаді: сільськогосподарські підприємства, автомобільний транспорт, приватні садиби. До цього додався вплив російсько-української війни у вигляді забруднення повітря продуктами горіння, детонування ракет.

Екологічна ситуація. Як зазначається в Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2023 рік з початком війни за незалежність України під час бойових дій вивільняються в атмосферу продукти хімічної реакції, що спричинені вибухами, детонацією ракет та снарядів. Водночас рашисти обстрілюють нафтобази, промислові підприємства, які використовують у своїй діяльності різні хімічні речовини. А це також десятки тисяч тон вивільнених в атмосферу шкідливих речовин. Очевидно, що це новий фактор, що суттєво впливає на стан атмосферного повітря, його обрахунки тривають.

Щодо поверхневих вод, то найбільший вплив чинять: осушувальна меліорація, житлово-комунальне господарство, промислові підприємства, рекреаційне природокористування та сільське господарство. Водотоки малих розмірів, схилі водотоки та струмки залишаються неохопленими спостереженнями та охороною від забруднення. Часто саме через них безпосередньо виводяться побутові стічні води з приватного сектора. Ситуацію погіршує відсутність централізованої системи водопостачання та водовідведення в селах Сновської громади (є лише фрагментарно).

Для Чернігівського Полісся, в т.ч. для території Сновської громади, притаманний підвищений вміст гумусових сполук у воді. Тому через підвищення температурного режиму повітря може виникати різке підвищення у водах значної кількості марганцю на тлі підвищення кисневого режиму. Підвищений вміст заліза спостерігається, як правило, у болотних водах.

Відповідно до висновків Департаменту екології та природних ресурсів Чернігівської облдержадміністрації найбільшим фактором, що впливає на стан поверхневих водних об'єктів є антропогенне навантаження. До його основних чинників відносяться:

- вплив населення;
- підприємства різних галузей економіки, зокрема енергетична, лісова і деревообробна, харчова галузі, легка промисловість, машинобудування тощо;
- сільське господарство (сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства та тваринництво, здебільшого у індивідуальних господарствах населення), що супроводжується високим ступенем розораності земель;

– поперечні споруди на малих і середніх річках, які унеможливлюють вільне пересування води, наносів та міграцію гідробіонтів, а також змінюють транзитний режим річок на акумуляційний.

Найбільша загроза ґрунтам – антропогенний вплив у вигляді внесення різноманітних пестицидів, стимуляторів росту, непропорційне використання мінеральних добрив у цілому. Щодо цього ситуація на території Сновської громади типова для України.

Централізованим вивезенням ТПВ охоплена частина громади (переважно – місто), що призводить до систематичного утворення стихійних сміттєзвалищ, а сортування сміття відсутнє.

За інформацією Сновської міської ради безхазяйних хімічних засобів захисту рослин (ХЗРР) в межах Сновської територіальної громади немає.

Потенційною загрозою є худобомогильники. За інформацією Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області від 03.04.24 № 592, на території Сновської територіальної громади розташовано 1 діючий худобомогильник. Також ще 1 худобомогильник, що не використовується, але не виведений з експлуатації. Розташовані вони за межами таких сіл: Тихоновичі та Жовідь.

Ринок праці

Російсько-українська війна негативно вплинула на ринок праці – він згорнувся та завмер: громадяни стали менше звертатися по допомогу в пошуках роботи. Відповідно менше мешканців та мешканок отримали роботу, так само менше працевлаштувалися самостійно, менше отримували допомогу з безробіття. Водночас скоротилася кількість вакансій.

Станом на 09.12.2024 портал Державної служби зайнятості пропонував у межах Сновської громади 20 вакансій, зарплата – від 8 до 23 тис. грн. Найдорожче (20 – 23 тис.) оцінюється праця військових та програмістів, техніків, а також лікарів. Органи місцевого самоврядування, залізниця пропонували 8 – 9,5 тис. грн.

За даними Державної служби статистики середньомісячна заробітна плата за видами економічної діяльності за третій квартал 2024 р. становила в Україні 21946 грн. (для штатних працівників), в Чернігові – 17500. Це означає, що Сновська громада є донором трудових ресурсів (за виключенням посад в армії та лікарів).

Крім того, сільській місцевості та малим містам притаманний високий відсоток самозайнятості та сезонність праці – коли на ті чи інші роботи люди намагаються влаштуватися відповідно до циклів сільськогосподарського виробництва.

Додатковий вплив на ситуацію на ринку зайнятості спричинила російсько-українська війна – мобілізація чоловіків до армії об'єктивно скоротила рівень безробіття – як через зменшення обліку в центрі зайнятості, так і через необхідність заповнити вакансії що утворилися. І ця тенденція триватиме. Для громади характерна типова загальноукраїнська проблема – високий рівень тінізації ринку праці та брак робочих місць (на думку підприємців). Водночас працедавці, які працюють на теренах громади, не поспішають робити оголошення стосовно висококваліфікованих робочих місць.

Найбільше працюючих у Сновській громаді зайнято в бюджетній сфері (1349 осіб), а також у сільському господарстві (554 особи), та сфері сервісу (521

особа).

В центрі зайнятості станом на 01.01.2025 року знаходяться на обліку 140 безробітних. Мали статус безробітного – 336 осіб. Отримують допомогу по безробіттю 55 осіб. Зареєстровано вакансій – 155 од. Отримали роботу 200 безробітних, з них за направленням служби зайнятості – 189 осіб. Сімнадцятьом роботодавцям виплачена компенсація за працевлаштування квотної категорії громадян. Взяли участь у громадських роботах 10 безробітних, у суспільно-корисних роботах 315 безробітних.

Демографічна ситуація

Станом на 01.01.2025 року загальна кількість зареєстрованого населення в Сновській громаді за даними витягу з реєстру територіальної громади становить 20596 осіб. Громада мононаціональна – понад 90% її мешканців та мешканок становлять етнічні українці.

Більшість населення – православні християни. В громаді зареєстровані 22 релігійні громади, що належать до Православної церкви України (4), Української православної церкви (17), Римо-католицької церкви (1). Крім того, діють 9 протестантських громад Церква Євангеліських християн-баптистів (4); Церква Євангеліських християн-баптистів (відокремлені) (2); Церква Адвентистів Сьомого Дня (1); Церкви Свідків Єгови (1).

У 2022–2024 рр. середній приріст населення на теренах Сновської громади негативний, смертність перевищувала народжуваність у 5 та навіть більше разів. Така тенденція – найбільша проблема громади. Так само негативною є динаміка міграції суттєво відрізняються, що відображено в наведеній нижче таблиці.

**Динаміка природного та міграційного приросту населення
в Сновській громаді (на кінець відповідного року)**

Показники	2022	2023	2024
Народжені	77	62	75
Померлі	435	390	394
Природний приріст	-358	-328	-319

З квітня 2022 р. частина населення, переважно чоловіків, була мобілізована до Збройних сил України, що зменшує їхню частку в населенні громади й потенційно здатне негативно вплинути на демографічні процеси – зменшення й без того негативного природного приросту населення.

Щоправда, в цілому, в період російсько-української війни громада втратила населення менше, ніж можна було очікувати. Так сталося завдяки ВПО (більшість – жінки та діти). Офіційно на території громади станом на 01.01.2025 р. зареєстровано 1367 ВПО, із них 59 – особи з інвалідністю. Чисельність є сталою протягом понад один рік. Найбільша кількість ВПО в Сновській громаді проживала у березні – квітні 2022 р. Точних даних немає – від 3 до 5 тис. осіб. Переважно, то були мешканці Чернігова – вони залишили місто через жорстокі бої, що точилися за нього, але вже у квітні – травні 2022 р. повернулися до обласного центру. На тепер значна частина ВПО (понад 50%) – це мешканці північних сіл громади, що опинилися під постійними обстрілами рашистів. Також є переселенці з міст півдня та сходу України.

З 57 населених пунктів у громаді в двох мешканців немає. Ще одне село

Єліне повністю евакуйовано через обстріли рашистів. Ще кілька північних сіл (Гірськ, Хрінівка) в смузі до 10 км від кордону спустошені. У 12 селах кількість мешканців менше 10. Скоріш за все, вони зникнуть найближчими роками. Ще у 12 селах проживає менше 100 осіб. Тобто майже половина сіл громади – на межі існування. Разом із тим у 18 селах нараховується 200 та більше мешканців, а в 7 – понад 500.

Соціальний захист

Велика увага в громаді приділяється соціальному захисту населення, адже на Сновщині проживає багато інвалідів, самотніх, учасників бойових дій, пенсіонерів, чорнобильців та інших вразливих категорій населення.

В комунальній установі **«Територіальний центр соціального обслуговування»** (надання соціальних послуг) Сновської міської ради (далі – територіальний центр) утворені та функціонують 4 відділення які надають різні види соціальних послуг. Налічується 90 штатних працівників.

За 2024 рік усіма відділеннями територіального центру було виявлено 1649 громадян, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги. Згідно чинного законодавства територіальний центр надає соціальні послуги як на платній основі та і безкоштовно. За звітний рік надійшло коштів від надання соціальних послуг на платній основі 224 тис. 765грн.

Працівниками територіального центру за звітний рік було надано послуги 1649 особам з них: 898 осіб по м. Сновськ та 751 особи по селах громади.

У відділенні соціальної допомоги вдома працює 56 працівників.

За 2024 рік соціальними робітниками обслуговувалась 647 осіб з них на платній основі 6 чоловік, з диференційною оплатою 175 особи, на безоплатній основі 465 осіб. Відвідування підопічних здійснювалися соціальними робітниками відповідно до затверджених графіків відвідувань від 1 до 5 разів на тиждень. Відділення надає 44 види послуг. Найпоширенішими з них є придбання та доставка продовольчих та промислових товарів, медикаментів, прибирання приміщень на подвір'я, занесення води та винесення сміття, інші сезонні занесення дров та розпалювання печей, обробка присадибних ділянок, допомога при консервуванні, є такі послуги що виконуються один або кілька разів на рік наприклад оформлення субсидій та пільг.

Відділення організації надання адресної натуральної та грошової допомоги де надає послуги перукар, взуттєвик, швачка та робітник з ремонту будівель. За 2024 рік перукарем надано 2376 послуг 774 особам району з них за рахунок отримувача надано 903 послуги на загальну суму 20,9 тис.грн , 370 послуг надав взуттєвик та 247 послуг надані швачкою з них послуги на платній основі отримало 34 особи на загальну суму 5,4 тис. гривень. Всього за звітний період гуманітарну допомогу надано 266 особам на загальну суму 146,0 тис. грн. Ми тісно співпрацюємо з такими благодійною організацією «Жіночий консорціум України», «Lets help» «Турбота про літніх людей в Україні» Товариство Червоного Хреста України, ГО «Лампа», БО «Право на захист», «асоціація «ХУМЕДІКА» та інші яка спрямована на поліпшення проживання підопічним стаціонарного відділення у с. Н.Боровичі та підопічним інших

відділень. Завдяки благодійникам територіальний центр наростив власну базу, засобів реабілітації такі як палиці, милиці, стойки та інвалідні коляски якими у 2024 році змогли скористатися 97 осіб безкоштовно.

У Відділення денного перебування за направленням лікаря було зроблено 1290 процедур масажу 109 особам.

На базі відділення успішно функціонує «Простір активного довголіття» у якому люди похилого віку мають змогу, під наглядом медичної сестри, займатися на спортивних тренажерах, а також відвідувати заняття з фітнесу, йоги та відповідно до сезону скандинавською ходьбою та ходьбою на лижах. Для цих цілей облаштований спортивний зал з усім необхідним знаряддям. Вже рік у відділенні функціонує клуб «Від серця до серця» де цікаво та весело проводять час люди які цікавляться творчістю. Регулярно проводяться шахові турніри та різноманітні вечорниці. Так протягом 2024 року за участі отримувачів соціальних послуг проведено 48 заходів в тому числі тематичні та розважальні заходи, заходи приурочені до державних та релігійних свят, кожного місяця проводиться день іменинника. Не стоять осторонь відвідувачі денного відділення від допомоги військовим, кожного тижня долучаються до плетіння захисних сіток, а саме нарізають матеріал, а також власноруч виготовляють подушки для військових.

Для наближення соціальних послуг до мешканців сільської місцевості у територіальному центрі функціонує мультидисциплінарна команда, якої за рік було організовано 28 виїздів по селах громади.

Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання розраховано на 33 ліжко-місця, станом на 01 січня 2025 року там проживало 18 осіб. Підопічні стаціонарного відділення забезпечені 4х розовим харчуванням, одягом, взуттям, ліками та цілодобовим доглядом. Середня вартість утримання 1 підопічного у стаціонарному відділенні у 2024 році складає 12597,47 грн. за місяць. На даний час стаціонарне відділення у повному обсязі забезпечено меблями, одягом, взуттям, пральними машинами. Завдяки благодійній допомозі у підвальному приміщенні відділення облаштоване елементарне укриття яке в повному обсязі забезпечене спальними місцями, місцями для сидіння, питною водою, їжею довготривалого зберігання, ліками, підгузками та засобами гігієни.

Сектор соціального захисту населення Сновської міської ради створений для забезпечення прав та інтересів жителів громади, які потребують соціальних послуг, зокрема осіб з інвалідністю, людей похилого віку, осіб які опинилися в складних життєвих обставинах. У секторі з початку року переглянуто та опрацьовано 627 справ громадян, які отримують соціальні послуги «Догляд вдома», «Соціальна адаптація», «Натуральна допомога» та прийнято 627 рішень про надання / припинення надання соціальних послуг.

Сектором протягом 2024 року було прийнято 59 заяв щодо надання допомоги за Програмою підтримки народжуваності.

Також відповідно до діючих Програм сектором проводилося нарахування:

- компенсації вартості проїзду хворих з хронічною нирковою недостатністю
- 5 особам на зальну суму 94816,50 грн.

- компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги – 67 особам на загальну суму 1373852,70 грн.

- компенсації, особам, що розмістили внутрішньо переміщених осіб.

Здійснювалася щомісячна перевірка наведених у заявах власників приватного житлового фонду відомостей, що пов'язані з безоплатним тимчасовим розміщенням внутрішньо переміщених осіб. Було складено 871 акт перевірки.

Сектор протягом року постійно співпрацював з міжнародними фондами, громадськими організаціями щодо отримання гуманітарної, грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам, соціально вразливим верствам населення.

Здійснювали прийом заяв від власників жилих приміщень приватного житлового фонду, щодо розміщення та припинення внутрішньо переміщених осіб. Так було прийнято 36 заяв. Та на отримання компенсації витрат, що пов'язані з безоплатним розміщенням внутрішньо переміщених осіб було прийнято 449 заяви.

За зверненнями громадян соціальним інспектором проведено обстеження матеріально побутових умов 965 домогосподарств, про що складено відповідно 965 актів та передано до відділу «Центр надання адміністративних послуг» Сновської міської ради.

Звернулись з заявами для підтвердження фактичного місяця проживання 307 особи.

Здійснювали прийом заяв про надання акту встановлення факту здійснення особою догляду. Було прийнята 71 заява. Проведено 22 засідання комісії із встановлення факту здійснення особою постійного догляду, за результатами яких підготовлено 69 актів про встановлення факту здійснення особою постійного догляду.

Охорона здоров'я

Система охорони здоров'я громади представлена двома комунальними некомерційними підприємствами – «Сновський центр первинної медичної допомоги» та «Сновська центральна районна лікарня» та ТОВ "Поліклініка Мосі Родини". Так звані первинна та вторинна ланки.

На території Сновщини також діє «швидка» медична допомога - це відділ екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, який підпорядковується Чернігівському обласному центру.

Сновський Центр первинної медичної допомоги налічує 2 амбулаторії загальної практики сімейної медицини (м.Сновськ та с. Тур'я), 3 пункти здоров'я (с. Рогзки, с. Петрівка, с. Нові Боровичі) із плановою потужністю 210 відвідування за зміну і 19 медичних пунктів тимчасового базування.

У закладі продовжують використовувати стаціонарозамінні форми лікування – наявне 21 ліжко денного стаціонару. Первинна ланка медицини має 6 одиниць санітарного автотранспорту.

В установі працює 7 лікарів (в т.ч. 2 лікаря загальної практики – сімейної медицини, 2 терапевта, 3 педіатри), один лікар-інтерн, 41 середній медичний працівник та 25 працівники молодшого та обслуговуючого персоналу. В закладі існує потреба в лікарях загальної практики – сімейна медицина або терапія – 2 посади.

З лікарями закладу уклали декларації 10410 осіб, що складає 50,5% від загальної кількості населення громади, з них діти до 18 років 2477, (81,7% від загальної кількості дітей). Загальна кількість осіб, що відвідало заклад протягом року становить 26027 осіб.

За 2024 рік в громаді народилось 65 дітей із них 15 сільських; померло 351 особа, з них працездатного віку – 87 осіб.

У закладі проводиться робота щодо профілактики та своєчасного виявлення туберкульозу (сформовані групи ризику серед дорослого та дитячого населення) та онкологічних захворювань. З метою своєчасного виявлення туберкульозу медичними працівниками проводиться анкетування населення.

Всього дітей-інвалідів по Сновській громаді – 89 осіб, вперше виявлено – у 8 осіб.

З серпня 2024 року в закладі створено 3 мобільні виїзні бригади (6 лікарів та 6 медичних сестер), які надають медичну допомогу жителям сіл Сновської громади. Всього виїздів за 2024 рік – 150, за медичною допомогою до лікарів звернулось – 2115 жителів сіл, з них 885 дітей.

На даний час матеріально-технічне оснащення закладу потребує оновлення медичного обладнання та оргтехніки, є потреба у проведенні ремонтів приміщень установи у місті та селах. Рішенням Сновської міської ради затверджено План покращення медичних послуг на 2021-2026 роки, в якому прописані ці напрямки.

Заклад отримав фінансування на закупівлю матеріалів та обладнання від Національної служби здоров'я України (104,9 тис. грн.) та з бюджету міської ТГ (341,9 тис. грн). Отримано гуманітарної та благодійної допомоги (медичне обладнання, оргтехніка, лікарські засоби, вироби медичного призначення, дитяче харчування, транспортні засоби, паливо-мастильні матеріали) на суму 4,06 млн.грн.

На території громади працює ТОВ "Поліклініка Моєї Родини". В закладі працює 10 од. медичного персоналу (з них 4 - сімейні лікарі), з якими укладено 5990 декларацій. Кількість відвідувань за рік складає – 14412 од.

Вторинна ланка медицини в громаді – **КНП «Сновська центральна районна лікарня».**

У структурі закладу працює 224 працівники, з них 29 лікарів та 100 молодших спеціалістів з медичною освітою.

Поліклінічне відділення КНП «Сновська ЦРЛ» розраховано на 330 відвідувань за зміну. Прийом хворих ведеться за 15 напрямками: хірургія, травматологія, неврологія, наркологія, отоларингологія, офтальмологія, дерматовенерологія, психіатрія, гінекологія, ендокринологія, кардіологія, фтизіатрія, стоматологія, терапія, УЗД діагностика. В амбулаторних умовах проводяться хірургічні втручання.

Функціонують кабінети: функціональної та ультразвукової діагностики, ЛФК та масажу, процедурний, протитуберкульозний, «Довіри», фізіотерапевтичний, рентгенологічний, флюорографічний, клініко-діагностична лабораторія з бактеріологічним відділом, лікарняний банк крові.

Протягом 2024 року було зареєстровано 68778 відвідувань до лікарів поліклінічного відділення, що становить 3,1 на одного мешканця.

В амбулаторних умовах проведено 955 операцій.

На денному стаціонарі при поліклініці проліковано 195 хворих.

Ліжковий фонд медичного закладу становить 108 ліжок, до складу якого входить 8 відділень: терапевтичне - на 50 ліжок, хірургічне з травматологічними ліжками на 15 ліжок, гінекологічне на 10 ліжок, педіатричне на 10 ліжок, неврологічне на 12 ліжок, інфекційне на 5 ліжок та паліативне на 6 ліжок. В лікарні функціонує відділення інтенсивної терапії на 6 ліжок та приймально-діагностичне відділення на 3 ліжка з виконанням функції невідкладної медичної допомоги.

Основні результативні показники діяльності стаціонарної медичної допомоги КНП «Сновська ЦРЛ»

Показник	2024 рік
Проліковано хворих	5453
Середній термін перебування	9,2
Число днів зайнятості ліжка	467,1
Обіг ліжка	50,5
Виконання плану ліжко-днів	137,5
Летальність	0,9
Зроблено операцій в стаціонарі	389
Післяопераційна летальність	0
Хірургічна активність	30,7

З метою покращення якості діагностики та лікування пацієнтів протягом 2024 року за власні кошти лікарні придбано наступне високотехнологічне медичне обладнання: газоаналізатор Алкофор, екранований бактерицидний опромінювач – 5 шт., шафу витяжну медичну, багатофункціональний пристрій Erpson, динамометр, зонд стравохідний, кондиціонер настінний – 20 шт., морозильна скриня, термосумка багаторазова, медичний тренажер для контролю та моніторингу якості обробки рук.

Отримано безкоштовно:

- від ДУ ЦГЗ МОЗ - автомобіль KIA БОНГО
- від ОБСМП - насос інфузійний, відсмоктувач портативний, монітор пацієнта, сфігманометр – 2 шт., концентратор кисневий – 3 шт., монітор клінічний, оксиметр, ліжко-каталка, стійка – 6 шт.
- від інших благодійних організацій: каску, портативний відсмоктувач – 2 шт, матрац протипролежневий – 2 шт., портативний УЗД апарат, апарат ШВЛ механічний, аспіратор хірургічний, систему для ентерального харчування – 2 шт

Для утримання медичного закладу КНП «Сновська ЦРЛ» надійшло коштів від НСЗУ за 2024 рік у сумі 53 650 545,96 грн.

Освіта

Освіту Сновщини представляють 16 закладів комунальної власності Сновської міської ради: 12 закладів загальної середньої освіти, із них: 8 ліцеїв, 3 гімназії, Сновська початкова школа з дошкільним відділенням; 2 дошкільних заклади (Сновський ЗДО, Кучинівський ЗДО); 2 позашкільних заклади (Сновський центр позашкільної освіти та дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ))

На території громади функціонує також заклад обласного підпорядкування – Сновське вище професійне училище лісового господарства (ВПУЛГ).

Через продовження воєнного стану освітній процес у закладах загальної середньої освіти громади організовано наступним чином: 7 закладів працюють у змішаній формі, 5 закладів – дистанційно (3 заклади не мають укриття, 2 заклади перебувають на відстані меншій ніж 20 км від кордону з рф).

Освітня мережа Сновської територіальної громади

Показники	2023	2024
Кількість дошкільних закладів, одиниць	2	2
Кількість дітей в дошкільних закладах, та дошкільних підрозділах ліцеїв, гімназій та початкових шкіл, осіб	310	228
Кількість закладів освіти (загальноосвітні, школи, ліцеї, гімназії, початкові школи), одиниць	12	12
Кількість учнів у закладах освіти (опорний заклад, загальноосвітні школи, ліцеї, гімназії, початкові школи), осіб	1982	1844
Кількість персоналу в закладах загальної середньої освіти, осіб	391	378

Дошкільна освіта. Як окремі дитячі садочки на тепер у громаді працюють два ЗДО – в Сновську та Кучинівці. При цьому в Сновську проєктна потужність фактично вичерпана, що може свідчити про необхідність створення додаткових груп зі зменшенням їхньої чисельності, покращення умов виховання дітей. Кучинівський ЗДО завантажений наполовину, приміщення закладу капітально відремонтовано десять років тому назад. Також у складі семи шкіл громади (початкової, гімназій, ліцеїв) діють дошкільні підрозділи. Таке рішення дозволяє громаді охопити мережею дошкілля переважну більшість старостинських округів та раціонально витратити ресурси в цілому. Наповнюваність таких підрозділів коливається від 20% до 68%, переважно – близько 50%. При тому, кількість персоналу відносно невелика. З огляду на час побудови будівель таких закладів освіти та необхідність їх пристосування до потреб дошкільнят вони потребують реконструкцій – з врахуванням прогнозованої чисельності дітей.

Мережа дошкільних навчальних закладів

Сновської територіальної громади, 2024 р.

№ з/п	Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Проєктна потужність	К-ть дітей	К-ть персоналу	Наповненість, %
1.	Сновський заклад дошкільної освіти Сновської міської ради м. Сновськ вул. Миру, 36	1972	151	102	37	67,5
2.	Кучинівський заклад дошкільної освіти Сновської міської ради с. Кучинівка вул. Яблунева 4	2014	17	11	.7	64,7
3.	Дошкільний підрозділ Сновської початкової школи Сновської міської ради м. Сновськ вул. Світанкова, 2	1971	202	85	28	42,1
4.	Дошкільний підрозділ Рогізківського ліцею Сновської міської ради с. Рогізки вул. Шевченка, 1	1970	30	8	4	26,7
5.	Дошкільний підрозділ Петрівського ліцею Сновської міської ради с. Петрівка вул. Центральна, 20	1967	35	14	6	40

№ з/п	Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Проектна потужність	К-ть дітей	К-ть персоналу	Наповненість, %
6.	Дошкільний підрозділ Великощимельської гімназії Сновської міської ради с. Великий Щимель вул.Центральна, 10	1989	40	8	5	20

Харчування відіграє серйозну роль в питанні повноцінного розвитку і зростання дітей. Впроваджуються нові норми харчування, формується культура здорового харчування.

Наразі гарячим харчуванням у Сновській МТГ охоплено 2 заклади дошкільної освіти (Сновський ЗДО, Кучинівський ЗДО)-113 дітей та дошкільні підрозділи (Сновської початкової школи, Великощимельської гімназії, Рогізківського ліцею, Петрівського ліцею) - 115 дітей.

Загальна середня освіта громади в 2024 р. – це 12 закладів освіти, з них – 8 ліцеїв, 3 гімназії, 1 початкова школа. Наповнюваність класів – від 25% до 87% (в останньому випадку йдеться про ліцей № 1 у Сновську). У половини закладів (шість) наповнюваність – близько 50%. Відповідно суттєво відрізняється середня вартість навчання одного учня – від 23 тис. у найчисленнішому Сновському ліцеї № 1 до Тур`янської гімназії – 61 тис., тобто – майже втричі. Це типова проблема для громад, що сполучають міську та сільську місцевість – собівартість навчання в сільських закладах майже завжди значно більше, ніж у місті. Наймолодше (за часом побудови) приміщення закладу освіти – в Тур`ї, 1991 р. Всі інші – значно старіші, отже, потребують значних капіталовкладень для оновлення з врахуванням майбутнього освітньої мережі.

Характеристика мережі закладів загальної середньої освіти Сновської територіальної громади, 2023–2024 н.р.

№	Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Проектна потужність	Кількість учнів	Кількість персоналу	Наповненість %	Середня вартість навчання 1 учня, грн.
1.	Сновський ліцей № 1 Сновської міської ради, 15200, м. Сновськ, вул.55 ст. Дивізії,35	1967	690	601	67	87	23336,39
2.	Сновський ліцей № 2 Сновської міської ради, 15200, м. Сновськ, вул. Незалежності,21	1936	400	219	34	55	30298,01
3.	Сновський ліцей № 3 Сновської міської ради, 15200 м. Сновськ, вул. Шкільна,6	1928	500	235	38	47	33749,5
4.	Кучинівський ліцей Сновської міської ради, 15252, с. Кучинівка, вул. Першотравнева, 10	1905	250	74	29	30	57656,88
5.	Новоборовицький ліцей Сновської міської ради, 15214, с. Нові Боровичі, вул. Ватутіна, 2	1987	300	95	35	32	48447,00
6.	Петрівський ліцей Сновської міської ради, 15222, с. Петрівка, вул. Центральна, 20	1967	250	132	39	53	44729,81
7.	Рогізківський ліцей Сновської міської ради, 15253, с. Рогізки, вул. Шевченка,1	1905	160	94	33	59	50919,06

№	Назва та місце розміщення	Рік побудови чи капремонту	Проектна потужність	Кількість учнів	Кількість персоналу	Наповненість %	Середня вартість навчання 1 учня, грн.
8.	Тихоновичський ліцей Сновської міської ради, 15230, с. Тихоновичі, вул. Новослобідська, 2	1894	300	74	25	25	58815,00
9.	Великошимельська гімназія Сновської міської, 15207, с. Великий Щимель, вул. Центральна, 10а	1893	130	65	20	50	42813,14
10.	Гімназія с. Сновське Сновської міської ради, 15204, с. Сновське, вул. 30 років Перемоги, 4	1909	120	43	15	46	54852,27
11.	Тур'янська гімназія Сновської міської ради, 15231, с. Тур'я, вул. Партизанська, 6	1991	210	59	29	28	61264,10
12.	Сновська початкова школа Сновської міської, 15200, м. Сновськ вул. Гастелло, 2	1976	180	153	65	85	43709,29

Важливим питанням щодо створення сприятливих умов для доступу школярів до якісної освіти та збереження здоров'я є організація підвезення учнів до закладів освіти громади. Підвезення дітей, які проживають поза межею пішохідної доступності, здійснюється шкільними автобусами.

Сновщина разом з іншими трьома прикордонними громадами отримала новенький шкільний автобус. Він переданий до найбільшого опорного закладу освіти – Сновського ліцею №1.

Автобус було придбано за кошти благодійної організації «Фонд відбудови України». Реалізація цього проєкту стала можливою завдяки тісній співпраці фонду з обласною військовою адміністрацією та ефективній роботі Чернігівського автозаводу.

Для перевезення дітей розроблено 7 маршрутів із 16 населених пунктів. Підвозом охоплено 203 дитини.

Із року в рік покращується матеріально-технічна база закладів освіти. У 2024 році були здійснені ремонтні роботи ліцеїв №1 та №3 у м.Сновськ, а також Кучинівського, Рогізківського, Петрівського, Новоборовицького ліцеїв, Великошимельської та Тур'янської гімназій, Сновського закладу дошкільної освіти.

Позашкільна освіта. Громаді належать такі заклади позашкільля:

- Мистецька школа "Сновська музична школа імені Н.Г Рахліна" (162 учня, на 15 спеціалізаціях). Працює 15 дитячих творчих колективів, з них 14 інструментальних);
- Сновський центр позашкільної освіти (516 учнів);
- Сновська дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ, 221 вихованець);

Існує також Сновський дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «Дружба». Втім через небезпеку обстрілів прикордоння рашистами він не працює.

Фахова освіта представлена Сновським вищим професійним училищем лісового господарства. Це сучасний заклад професійно-технічної освіти, подібних – лише чотири в Україні. Спеціалізація училища – підготовка

робітників високого рівня кваліфікації з технологічно складних, наукоємних професій та спеціальностей або робітників, діяльність яких пов'язана зі складною організацією праці, як правило, з числа випускників загальноосвітніх шкіл. ВПУ може здійснювати перепідготовку та підвищення кваліфікації працюючих робітників і незайнятого населення, допрофесійну підготовку учнів загальноосвітніх навчальних закладів, впроваджувати діяльність щодо розвитку здібностей молоді та поглиблення знань з окремих навчальних предметів професійного спрямування. Заклад готує спеціалістів наступних професій: штукатур, лицювальник-плиточник, маляр, кухар, кондитер, озеленювач, лісник, егер, верстатник деревообробних верстатів, столяр, тракторист с/г виробництва, лісник, харчові технології, лісове господарство.

Загальна кількість студентів – понад 600 осіб, з них 42% – з інших територіальних громад.

Культура і туризм

На території громади – добре розвинута мережа бібліотек та сільських будинків культури і клубів.

✓ 23 клубні установи, в т.ч: Сновський Будинок культури (м.Сновськ), 8 – сільських будинків культури та 14 сільських клубів.

✓ Сновська публічна бібліотека та 15 її структурних підрозділів (з них 2 знаходяться в місті, 14 – в сільській місцевості)

✓ Мистецька школа «Сновська музична школа імені Н.Г. Рахліна»

✓ Сновський історичний музей.

Зважаючи на негативний вплив та небезпеку від агресії в прикордонні, обмеження і заборону проведення масових заходів, головним у роботі закладів культури стали всебічна допомога Збройним Силам України, внутрішньо – переміщеним особам, іншим вразливим категоріям населення, шляхом проведення благодійних заходів, тематичних програм, інших патріотично-виховних акцій, виготовлення маскувальних сіток, виготовлення окопних свічок, кругів, плетіння носків, поясів, бафів тощо. Сновський Будинок культури є центром збору і надання матеріальної допомоги ВПО та інших вразливих категорій населення. В 2024 році на благодійних заходах працівниками та аматорами закладів культури зібрано 390,8 тис. грн, виготовлено 338 сіток, 340 пар шкарпеток, 800 свічок, 190 килимків, 400 палет, збирались продукти, овочі та інше.

Попри несприятливі умови діяльності в клубних закладах громади працювало 141 творчих та любительських формувань, з яких 5 колективів носять звання “народний”, 2 – дитячий “зразковий”, один «народний» колектив не функціонує через відсутність керівника. До формувань залучались 1557 учасників, з них 860 – діти та молодь, з початку року клубними установами проведено 1961 захід. Заклади культури працювали в режимі неповного навантаження, з обмеженнями щодо проведення масових заходів, кількості відвідувачів, дотриманням безпеки під час повітряних тривог і т. д. Весь цей час проводились онлайн репетиції колективів, окремих учасників; творчі проекти створювались та розміщувались у соціальних мережах. З дотриманням заходів безпеки та урахування обмежень проведено заходи до Дня Єдності та Дня Соборності України, Дня захисту дітей, Дня Пам'яті Небесної Сотні, Дня

Конституції України, Дня Прапора та Дня незалежності України, Дня захисника та захисниць України, заходи до дня Святого Миколая, Різдва, Нового року та інші.

У Сновському БК активно працює любительське об'єднання «Майстри Сновщини». Протягом звітної періоду проведено 21 тематичний майстер – клас для різновікових груп дітей та молоді. На базі Сновського будинку культури діє багатофункціональний вільний молодіжний простір (САМ), створено Безпечний дитячий простір для проведення психосоціальних активностей та рекреаційної діяльності «КОЛО ПІДТРИМКИ» - організовано 19 арт терапевтичних заходів. Протягом 2024 року учасники аматорських колективів клубних установ взяли участь у 7 Міжнародних та 10 Всеукраїнських конкурсах, де здобули 42 дипломи переможців(I – II ступеня) та 2 Гран – Прі. Дитячий зразковий танцювальний колектив « Ягідки» на запрошення асоціації Liouba Lorr'Ukraine двічі виступали у Франції з творчими програмами, стали лауреатами Міжнародного мистецького фестивалю «Фольклор без кордонів», м. Острава (Чехія) та разом з народним аматорським вокальним ансамблем української пісні «Калина» та інструментальним ансамблем «Фантазія» Мистецької школи «Сновська музична школа імені Н.Г. Рахліна» - отримали звання лауреатів Міжнародного фестивалю фольклору ум. Велес (Македонія).

Сновська публічна бібліотека налічує 16 бібліотек: центральна, дитяча та 14 сільських бібліотек-філіалів. Протягом року в бібліотеках діяли 16 клубів та об'єднань за інтересами, 9 дитячих дозвілєво- інформаційних просторів, розпочав свою роботу клуб «Книгоманія» при СПБ. На базі Кучинівського філіалу працює простір для дітей «Пункт незламності та розвитку в. с. Кучинівка», діють два простори розвитку: EVENT ROOM»БДЖІЛКА» (бібліотека – філія для дітей) та Бібліо НАВ «WOMENS TIME» в відділі обслуговування користувачів Сновської ПБ. Сновська публічна бібліотека виборола перше місце в обласному етапі та стала лауреатом Всеукраїнського конкурсу «Бібліотека року».

В Сновській ПБ діяли 8 власних програм, спрямованих на патріотичне, екологічне, естетичне виховання. Проведено щорічний літературний конкурс патріотичної поезії імені Леоніда Тереховича.

Сновська ПБ в 2024 році підготувала та презентувала користувачам 4 власних видання краєзнавчої тематики.

СПБ має свій сайт і сторінку у Фейсбук, на якій постійно висвітлюються новини бібліотечного життя Сновської громади. За рік на сторінці було розміщено понад 300 публікацій про діяльність СПБ та філіалів.

Послуги зі спеціалізованого мистецького навчання надає **Мистецька школа «Сновська музична школа імені Н.Г. Рахліна»**, в якій сьогодні навчається 162 учні на 15 спеціалізаціях. Працює 15 дитячих творчих колективів, з них 14 інструментальних, хор «Снов'яночка», хореографічний колектив «Акварель», а також викладацькі колективи: ансамблі «Бароко», «Фантазія», вокальний, інструментальний та фортепіанний дуети. Протягом минулого року учні школи взяли участь у 26 Міжнародних, 13 Всеукраїнських, 11 обласних конкурсах, де отримали 105 дипломів переможців. Учні та викладачі закладу презентували 58 онлайн -концертних виступів, провели благодійний концерт на підтримку ЗСУ

У 2024 році працівники **Сновського історичного музею** продовжили реекспозицію музейних виставкових залів, особливий акцент зроблено на події сьогодення. Музей поповнився експонатами, що стосуються великомасштабного вторгнення росії в Україну. Крім того, з метою збереження музейних фондів проводяться роботи з пакування та консервування експонатів. В минулому році намітилась тенденція відродження екскурсійного обслуговування – проведено 126 екскурсій на замовлення.

До державних реєстрів нерухомих пам'яток історії та археології занесено 146 об'єктів культурної спадщини, з них 64 археології та 82 історії. На забезпечення охорони та збереження пам'яток культурної спадщини Сновської громади розроблено та прийнято Програму охорони та збереження об'єктів культурної спадщини, розташованих на території Сновської міської ради, на 2025-2029 роки, підготовлені матеріали щодо деколонізації та дерусифікації пам'ятників історії.

Фізична культура, спорт

Спортивна інфраструктура Сновської громади налічує 61 спортивну споруду всіх типів. З них: 1 стадіон «Колос», футбольних полів – 17, майданчиків з тренажерним обладнанням – 11, ігрових спортмайданчиків зі штучним покриттям – 2 (збудовані в 2017–2019 рр.), майданчиків для гри в мініфутбол та інших спортмайданчиків – 30. Майже всі площинні споруди в сільській місцевості потребують капітального ремонту.

На міському пляжі обладнані місця для гри у волейбол та міні-футбол, розташований майданчик з нестандартним гімнастичним обладнанням та силовими тренажерами.

Для найменших діточок традиційно на День захисту дітей проводились «Веселі старты» на локації «Активні парки», а до Дня ЗСУ в таких стартах взяли участь 110 дошкільнят.

Збірна команда Сновської МТГ взяла участь у обласних змаганнях ГО ВФСТ «Колос», зайнявши на цих змаганнях I місце. Як переможці обласних змагань, наші спортсмени захищали честь Чернігівської області на Всеукраїнських змаганнях в м. Берегове у серпні 2024 року.

В Сновській МТГ потужно функціонує ГО СК «Витязь», в якому успішно культивується олімпійський вид спорту вільна боротьба. Наявність чемпіонів та призерів України та області стало звичним явищем.

Активно діє дитяча юнацька спортивна школа (ДЮСШ). Всього в закладі займається 221 вихованець, або 12,6 % від загальної кількості школярів громади. Діють секції з футболу, легкої атлетики, кік-боксингу, тенісу настільного, гімнастики спортивної.

Результативно конкурують на рингах обласних та Всеукраїнських змагань спортсмени - кікбоксери. Вихованці цього відділення мають досвід участі на Чемпіонатах Світу та Європи.

Взагалі спортсмени Сновської ДЮСШ у звітному році завоювали на змаганнях різних рівнів 190 медалей за I, II та III місця.

Розвитку масового спорту в значній мірі сприяв перегляд місцевої Програми розвитку фізичної культури і спорту в розділі фінансування спортивно-масових заходів, в результаті чого було виділено додатково з місцевого бюджету 100 тис. грн. на 2024 рік.

Інформаційний простір

На території громади діє:

- друковане періодичне видання – газета “Промінь” (видавець – ТОВ «Промінь-Медіа»). Газета видається з 1917 року, тираж – 1006 примірників.

Міська рада має наступні канали комунікації:

- веб-сайт Сновської міської ради <https://snovmr.gov.ua/>, в т.ч. рубрика «Запитання до влади»;
- офіційна сторінка у мережі Facebook: «Сновська міська рада Чернігівська область» <https://www.facebook.com/snovskrada>, вона має 4,5 тис. підписників;
- телеграм-канал Сновської міської ради - 6159 підписників;
- канал Сновської міської ради на YouTube <http://surl.li/wlhsng> (496 підписників).

Розвиток громадянського суспільства

В сучасних умовах вкрай важливою є потреба активізації громадян, залучення їх до процесів прийняття рішень у громадах, мотивації до створення громадських організацій та активній участі в уже створених громадських організаціях. Розвиток громадянського суспільства, синхронізація зусиль зацікавлених сторін (місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості), стратегічні партнерства та міжнародне співробітництво сприятиме процесам відновлення та розбудови громади.

Для взаємодії органів влади та громадянського суспільства в Сновській міській раді використовуються такі механізми участі:

- Публічний звіт міського голови

В заходах щороку приймали участь від 250 до 450 жителів Сновщини (до 2022 року). У зв'язку з повномасштабним вторгненням захід не проводиться. Звіт розміщується на сайті, офіційній сторінці у мережі Facebook, телеграм-каналі Сновської міської ради.

- Відкриті зустрічі (збори громадян сільських населених пунктів громади)

В заходах приймали участь від 25 до 70 жителів старостату (до 2022 року). У зв'язку з повномасштабним вторгненням заходи не проводяться.

- Громадський бюджет

Громадський бюджет – 2019 рік (200 тис. грн). В голосуванні за допомогою бюлетенів взяли участь 374 жителі. Реалізовано 3 проекти-переможця з 4-х поданих (2 у місті, 1 – с.Тихоновичі)

Громадський бюджет - 2020 рік (350 тис. грн). В голосуванні на електронній платформі взяли участь 2833 людини. Подано 14 проектів. Найбільшу кількість голосів (672 голоси) набрав проект №0013 «Релакс Хаб для здобувачів освіти Сновської ЗОШ І-ІІІ ст. № 1».

Громадський бюджет – 2021 рік (500 тис. грн.). Загалом на електронну платформу було подано 15 проектів: Реалізовані 5 проектів-переможці (2 у місті, 3 в сільській місцевості – с.Займище, с.В.Щимель, с.Тур'я).

Електронні петиції

30 вересня 2019 року підписано Меморандум про взаєморозуміння та

співпрацю щодо впровадження «Єдиної платформи місцевої електронної демократії» «e-DEM» між Сновською міською радою та Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа» та запроваджено електронні петиції. Створено 2 петиції (2020, 2024 роки).

21 лютого 2024 року представники відділу організаційної діяльності, інформаційного забезпечення та зв'язків з громадськістю провели з жителями громади вуличну акцію «Як подати електронну петицію до міської ради».

Місцеві ініціативи

Рішенням 9 сесії восьмого скликання № 6-9/VIII від 12 серпня 2021 року затверджено Положення про місцеві ініціативи у Сновській міській територіальній громаді.

12 листопада 2021 року відбувся тренінг для жителів громади у Просторі активного довголіття на тему: «Місцеві ініціативи – як і хто їх може подати».

Одними з перших вирішили випробувати цей інструмент участі громадська організація “Лампа” спільно з любительським об’єднанням “Майстри Сновщини”. Темою зібрання стало підбиття підсумків онлайн-анкетування щодо місцевої політики в сфері культури та ініціювання в порядку місцевої ініціативи Програми розвитку культури Сновської МТГ на 2021-2024 р.р. Учасникам Круглого столу була представлена інформація щодо того, що ініціативною групою проекту було зібрано 100 підписів жителів громади на підтримку місцевої ініціативи.

Захід проведено в рамках грантового проекту «Творчий хаб для жителів Сновської МТГ», який є переможцем конкурсу Програма DOBRE Голос громад Чернігівщини.

Опитування думки мешканців

Періодично в громаді проходить опитування (за допомогою планшетів через систему DOBRE.Рyтaння, скриньок та он-лайн) з метою дізнатися думку мешканців з того чи іншого питання, а саме:

- щодо бачення розвитку громади, які зміни треба зробити в громаді в першу чергу, і до вирішення яких питань люди готові долучитися особисто;
- щодо якості надання послуг в громаді;
- щодо рівня обізнаності громадян поважного віку Сновської МТГ про інструменти участі;
- збір проектних пропозицій (ідей) до Плану заходів з реалізації Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на період до 2027 року;
- дослідження стану молоді Сновської міської територіальної громади;
- щодо стану та можливості покращення якості послуги поводження з твердими побутовими відходами в Сновській громаді;
- визначення місць для організованої вуличної торгівлі в м. Сновськ.

Вуличні акції

З метою привернення уваги та підвищення обізнаності жителів громади до актуальних питань, в місті проходили вуличні акції на тему:

- «Впливай на бюджет своєї громади!»
- «Як подати електронну петицію до міської ради»
- «Бюджет для громадян – просто про складне!»

Самоорганізація населення

26 листопада 2021 року у міській раді прийнята і діє Програма підтримки органів самоорганізації населення. Щороку виділяються кошти з місцевого бюджету трьом старостинським округам, у яких зареєстровані комітети самоорганізації населення:

- сільському комітету «Добробут» (Кучинівський старостинський округ)
- старостинському комітету «Мрія» (Тихоновичський старостинський округ)
- старостинському комітету «Успіх» (Хотуницький старостинський округ)

Активно працюють молодіжна рада при міському голові «Сновська активна молодь» (функціонує молодіжний простір), рада ветеранів, любительське об'єднання "Майстри Сновщини", об'єднання людей похилого віку "Від серця до серця", громадські організації "Лампа", "Патріоти Сновщини", «Українське покоління», волонтерські об'єднання "З нами тепло", «Хвостики-Сновськ», групи по селах по плетінню маскувальних сіток та спільному формуванню товарних партій продукції для ЗСУ.

При плідній взаємодії з місцевою громадською організацією "Лампа", яка працює в сфері гуманітарного кризового реагування на виклики, пов'язані з війною, за останні 3 роки за підтримки міжнародної технічної допомоги організацією реалізовано 14 проєктів на суму понад 1 млн. дол.

Консультації з громадськістю

23 жовтня 2023 року в громаді відбулися консультації з громадськістю у форматі світового кафе з активними мешканцями в межах Програми DOBRE для оцінки потреб з удосконалення послуг в умовах воєнного стану. Модерувала проведення заходу координаторка напрямку з питань залучення громадян до управління громадою та впровадження інструментів участі Проєкту DOBRE Тетяна Романова.

Основними завданнями консультацій з громадськістю є:

- дізнатися, які проблеми та потреби озвучують мешканці громади, які зміни у житті громади за останній рік вони помічають;
 - дізнатися про відгук мешканців громади: як у громаді, на їх думку, надаються різні муніципальні послуги (комунальні, соціальні, адміністративні, освітні, культурні тощо) – із чим існують складності, на що потрібно звернути увагу, а що працює добре;
 - сформувати довгий та короткий (топ-3) список проблем та пріоритетів.
- 22 види послуг винесено на голосування.

Визначені 4 пріоритетні: медичні послуги / благоустрій громадських просторів / тверді побутові відходи / забезпечення громадської безпеки.

Електронні консультації / Громадське обговорення на платформі електронної демократії E-DEM

04 серпня 2023 року затверджено ПОЛОЖЕННЯ про публічні електронні консультації з громадськістю.

Проведено Е-консультацій:

- 1 опитування «Оберіть бренд (логотип) для Сновської громади»
- 4 консультації «Про перейменування вулиць» (1010 переглядів, 33 коментарі)
- 1 обговорення нормативно-правового акту «Про припинення юридичної особи Гімназії с. Сновське Сновської міської ради Корюківського району Чернігівської області шляхом ліквідації» (152 перегляди, 2 коментарі)
- 1 обговорення Програми по удосконаленню послуги «Управління

Проблемні питання, внутрішні та зовнішні ризики і загрози, які можуть впливати на хід реалізації Програми

На розвиток економіки та соціальної сфери впливають проблемні питання, головними серед яких залишаються:

стійке зменшення населення громади за показниками природного приросту та міграції, мала його щільність;

брак трудових ресурсів робітничих професій через мобілізацію чоловіків та виїзд за кордон, водночас – брак робочих місць у цілому;

зменшення обсягів традиційного виробництва, зокрема, у лісовій галузі, а також падіння туристичних послуг за російсько-української війни;

незадовільний стан доріг між населеними пунктами громади (крім Р83);

брак укриттів – як у закладах освіти, так і загальних

домінуюча пасивність мешканців громади до її справ на тлі браку ефективних комунікацій між ними та владою;

брак централізованого водопостачання, майже повна відсутність водовідведення у сільській місцевості, а очисні споруди у Сновську в аварійному стані;

робота з термосанації будинків бюджетної сфери лише розпочалася, енергоменеджмент у громаді не запроваджено;

брак містобудівної документації та просторового розвитку;

брак цифровізації процесів управління громадою, ГІС громади не розроблена;

захаращеність водних об'єктів громади (річки, озера, ставки, колодязі);

лише м. Сновськ та три ближніх села охоплені централізованим збором ТПВ, а наявне сміттєзвалище в аварійному стані;

періодичні загорання родовищ торфу, що спричиняє лісові пожежі, погіршення якості повітря.

Існують також як внутрішні, так і зовнішні ризики і загрози, які можуть впливати на хід реалізації Програми, зокрема:

північ громади – латентна лінія фронту (кордон – 42,9 км) із РФ (знищення низки сіл, замінування, забруднення довкілля, постійний стрес населення);

затягування російсько-української війни на невизначений термін – скерування переважної більшості державних ресурсів на оборону країни;

прагнення держави до централізації фінансів, що призводить до зменшення ресурсів громади;

невпевненість бізнесу розвинутих країн у безпеці капіталовкладень в Україні;

значні коливання цін на енергоносії через низку воєнних конфліктів у світі з тенденцією до їх підвищення;

реалізація низки реформ у країні, що є значними соціальними подразниками (освіти, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення тощо);

тяжіння великих міст та країн ЄС як привабливих ринків праці для мешканців громади;

політичний вплив на розподіл державної підтримки місцевому самоврядуванню;

світова тенденція до змін клімату, що вимагає суттєвих змін у веденні сільського господарства.

На вирішення цих та інших проблем спрямовані основні завдання Програми.

II. Мета, завдання та заходи економічного і соціального розвитку у 2025 році

Метою Програми є створення сприятливих безпекових та соціально-економічних умов для життя населення і повернення громадян до регіону завдяки подоланню наслідків збройної агресії російської федерації, відбудові і розвитку інфраструктури, відновленню економічної активності, співпраці з міжнародними організаціями та партнерами, а також підтримки та ефективного використання потенціалу Сновської громади.

Досягнення мети передбачає реалізацію таких пріоритетних напрямів:

1. Згуртована спільнота динамічного розвитку людського капіталу
2. Стійка відкрита до новітніх тенденцій технологічна економіка
3. Приваблива до життя громада з якісними та доступними послугами
4. Безпечна, адаптована до змін клімату громада

Заходи економічного і соціального розвитку у 2025 році

№	Зміст заходу	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
1. Згуртована спільнота динамічного розвитку людського капіталу			
1.1. Якісна освіта, забезпечення її інклюзивності			
1	Покращити умови надання середньої освіти з врахуванням вимог інклюзії	Сновський ліцей №1 та №3, управління освіти, молоді та спорту Сновської імської ради	- Приміщення їдалень Сновських ліцеїв № 1 та № 3 капітально відремонтовані. - 100% обладнання з приготування їжі нове та працює. - Рівень задоволеності учнів станом харчування становить не менше 80% - Фасад, покрівля, цоколь Сновської початкової школи утеплені відповідно до нормативів, а підмостки відновлені. - В приміщенні школи дотримуються санітарні норми щодо теплового режиму (+21° С), а зниження споживання теплової енергії становить до 40%
1.2. Згуртована активна громада, що спирається на традиції Сновщини			
1	Запровадити креативні ініціативи у сфері мистецтва та культури	Відділ культури і туризму Сновської міської ради, Тур'янський та Кучинівський старостати	- Одне приміщення музею російсько-української війни в с.Тур'я та одне приміщення музею Л.Тереховича в с.Кучинівка відремонтовані, оснащені необхідними меблями та обладнанням - Експонати для музеїв зібрані, систематизовані, а експозиція – розгорнута
2	Побудувати систему включення до громадського життя громади ВПО, мешканців старшого віку, ветеранів, а також осіб із інвалідністю	Відділ культури і туризму Сновської міської ради	- Приміщення у закладах культури 8 старостатів (Петрівський, Смяцький, Хотуницький, Сновський, Тихоновцький, Тур'янський, Рогізківський, Кучинівський) відремонтовані для публічних просторів стійкості та згуртування громади - Необхідне обладнання та меблі для публічних 8 просторів стійкості та згуртування громади придбані та встановлені - Штатні працівники 8 закладів культури громади навчені та готові до виконання нових функцій у публічних просторах стійкості та згуртування громади
3	Впровадити навчання з протидії інформаційним війнам	Управління освіти, молоді та спорту Сновської міської ради, Молодіжна рада	- 100% вчителів суспільних дисциплін пройшли профільне підвищення кваліфікації з питань медіа грамотності - Розроблено та запроваджено щонайменше одну освітню програму з медіаграмотності - У 100% ліцеїв та гімназій громади запроваджено освітній курс із медіа грамотності (на правах факультативу)
1.3. Доступні якісні послуги з охорони здоров'я та реабілітації			
1	Покращити умови надання послуг із охорони здоров'я, запровадити реабілітаційну медицину	Сновська міська рада, КНП «Сновська ЦРЛ», КНП «Сновський ЦМД»	- Облаштовано та передано в користування одну службову квартиру лікарям - До громади залучено не менше одного лікаря - Придбано, встановлено та працює нове медичне обладнання - Медичний персонал пройшов навчання для роботи з новим обладнанням

Заходи економічного і соціального розвитку у 2025 році

№	Зміст заходу	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
			- Облаштовано та оснащено одне приміщення для ветеранського центру Сновської громади - Здійснено добір та навчено персонал ветеранського центру
2	Сприяти відновленню ментального здоров'я мешканців та мешканок	Відділ культури і туризму Сновської міської ради, КУ Територіальний центр надання соціальних послуг, сектор соціального захисту населення, громадські організації (за згодою), ГО «ЛАМПА»	- Для послуг із психосоціальної підтримки та розвитку культури піклування підготовлено нові локації - Здійснено набір кваліфікованих працівників, які необхідні для роботи з покращення ментального здоров'я мешканців та мешканок
3	Сприяти формуванню відповідального ставлення до свого здоров'я, просуванню здорового способу життя	Сновська міська рада, КНП "Сновський ЦПМСД" Сновської міської ради, підрядні організації, міжнародні донори	- Пройшли цитологічні обстеження «Раннє виявлення онкології – збереження життя» 300 жінок віком від 25-50 років, що проживають на території Сновської ТГ. - 100% задіяного медичного персоналу підвищили свою кваліфікацію - Охоплено просвітницькими заходами щодо профілактики та раннього виявлення цукрового діабету «ЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ – час діяти» 100 % дітей у навчальних закладах громади - Охоплено контролем рівню глюкози 100% пацієнтів з ЦД
1.4. Краще організація управління з використанням цифровізації			
1	Запровадити електронні системи збору та візуалізації інформації	Відділ «Центр надання адмінпослуг» Сновської міської ради	- Один програмний комплекс придбано та встановлено на 15 робочих місцях із необхідними технічними характеристиками - 24 діловода (штатних працівників старостату) пройшли спеціалізоване навчання та можуть вести електронний погосподарський облік. - База даних погосподарського обліку з 56 населених пунктів громади зібрана та занесена до програмного комплексу - Протягом року не менше 75% мешканців та мешканок громади поінформовані про нові засади, обсяг та спосіб ведення електронного погосподарського обліку
2	Забезпечити цифровізацію та мобільність надання адміністративних послуг	Відділ «Центр надання адмінпослуг» Сновської міської ради КУ «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Сновської міської ради	- Одна одиниця спеціального автотранспорту для надання адміністративних послуг придбана та працює - Придбано, встановлено та працює один комплект спеціального обладнання для надання адміністративних послуг віддалено - Не менше шести співробітників ЦНАПу пройшли навчання та опанували навички, які їм необхідні для віддаленого надання адміністративних послуг - Більше 300 мешканців та мешканок Сновської громади, що скористалися послугою «Соціальне таксі» протягом року

Заходи економічного і соціального розвитку у 2025 році

№	Зміст заходу	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
			- 2 штатних працівника, які пройшли навчання та можуть надавати послугу «соціальне таксі»
3	Вивчити кращі практики організації управління територією в країнах ЄС	Сновська міська рада	- Наявність реєстрації Сновської міської ради на сайті програми Interreg Europe - Факт участі Сновської міської ради в консультації чи тематичній сесії програми Interreg Europe - Наявність звернення Сновської міської ради щодо можливості приєднання до одного з існуючих до консорціумів партнерів органів місцевого самоврядування країн ЄС
2. Сійка відкрита до новітніх тенденцій технологічна економіка			
2.1 Підтримка підприємництва, фермерства, інших мікро та малих товаровиробників			
1	Модернізація ринкової площі в Сновській МТГ Чернігівської області	Відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради	- До 40 представників малого та середнього бізнесу громади отримають доступ до комфортного місця торгівлі; 20 народних умільців отримають доступ до комфортного місця торгівлі; - Якісні: * створено умови для самозайнятості населення через покращення умов для торгівлі; * створено умови для розширення внутрішнього споживчого ринку, збільшення попиту на місцеву продукцію. * створено комфортні умови для торгівлі та відпочинку як місцевих мешканців, так і відвідувачів
2	Створити майстерні креативних індустрій на базі закладів освіти	Сновський ліцей №1, відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради	- Наявність одного простору для навчання, роботи, обміну досвідом в обробці дерева для молоді та місцевих жителів Сновської громади - коворкінгу столярного мистецтва «Майстерня майбутнього» на базі Сновського ліцею №1 - До діяльності коворкінгу протягом року залучено 200 молодих людей, в тому числі 15 з числа ВПО
2.2. Планування просторового розвитку території та просування інвестиційної привабливості громади			
1	Розробити документи містобудівного, просторового планування громади, землевпорядної документації	Сновська міська рада	- Проведена підготовча робота до розробки Комплексного плану, погодженого з зацікавленими особами
2	Провести нормативно-грошову оцінку земель громади, які її потребують	Сновська міська рада	- Нова технічна документація з нормативної грошової оцінки земель виготовлена для населених пунктів Сновської громади згідно першочергової потреби - 100% суб`єктів господарської діяльності, що діють на теренах Сновської громади, поінформовані про її результати
3	Розробити та поширити інвестиційні пропозиції громади	Сновська міська рада	- Наявність інвестиційного паспорту громади та системи забезпечення його актуалізації

3. Приваблива до життя громада з якісними та доступними послугами

3.1. Покращення стану доріг та вулиць, супутньої інфраструктури, доступність населених пунктів громади

1	Реконструювати дороги місцевого значення, а також вулиці у населених пунктах і тротуари, супутню інфраструктуру	Сновська міська рада	- Відремонтовані найбільш проблемні ділянки доріг та вулиць протяжністю 3 км - Встановлені нові чи відремонтовані старі зупинки для транспорту – не менше 5 одиниць
2	Реконструювати очисні споруди	Сновська міська рада	- У результаті реконструкції своєчасність та безперебійність подання стоків на очисні споруди забезпечено на 100%
3	Модернізувати систему централізованого водопостачання	Сновська міська рада	- Забезпечено безперервне подання питної води жителям громади

3.2. Ефективна організація надання послуг поводження з ТПВ

1	Ліквідувати стихійні сміттєзвалища та створити систему централізованого збору, вивозу й утилізації ТПВ у селах	Сновська міська рада, КП «Сновська ЖЕД»	- 100% виявлених стихійних сміттєзвалищ ліквідовано - Щонайменше 60 % домогосподарств Сновської громади уклали договори про вивезення ТПВ - Облаштовано не менше 8 майданчиків для збирання ТПВ - Маршрут вивезення ТПВ охоплює 3 старостинські округи громади та її адміністративний центр
---	--	---	--

4. Безпечна, адаптована до змін клімату громада

4.1. Створення безпечних умов для життєдіяльності в громаді

1	Створити сучасні укриття, оборонні споруди, інші об'єкти для захисту мешканців	Сновська міська рада, жителі територіальної громади, волонтери, міжнародні партнери	- Сновський ліцей №1 забезпечений захисними спорудами на 100% - Встановлено модульне укриття в Сновському ДНЗ
---	--	---	--

4.2. Запровадження енергозберігаючих технологій та відновлювальних джерел енергії

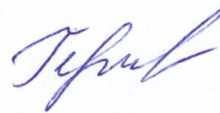
1	Розробка проекту Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату Сновської громади	Сновська міська рада	- Один План дій сталого енергетичного розвитку та клімату громади розроблено та ухвалено - Положення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату доведені до 100% комунальних та бюджетних структур громади
2	Запровадити локальну генерацію та використання відновлювальних джерел енергії	Сновської міська рада, КНП «Сновської районна центральна лікарня»	- Одна працююча сонячна електростанція на даху Сновської лікарні - Одна працююча акумуляторна підстанція. - 100% працівників, що забезпечують функціонування системи, навчені

3	Здійснити термосанацію приміщень установ бюджетної сфери міської комунальної власності	Сновська міська рада, комунальні установи Сновської міської ради	- Не менше 40% приміщень установ комунальної власності Сновської громади утеплені - Зменшення викидів CO₂ – не менше, ніж на 5% - Рівень задоволеності змінами, що відбулися становить серед місцевих мешканців та мешканок не менше 75%
4.3. Адаптація до змін клімату та санація водних об'єктів			
1	Відновити антропогенно змінені екосистеми	Сновська міська рада, КП «Сновська ЖЕД», старостати, громадськість	- Протяжність відновлених антропогенно змінених прибережних територій – не менше 500 м - Кількість залучених осіб до реалізації проєкту – не менше 10
2	Стимулювання мешканців громади до відмови від спалювання органічних відходів та до боротьби з карантинними рослинами	Сновська міська рада	- Підготовлено та поширено 250 одиниць інформаційної продукції стосовно застосування методу компостування, що поширені серед населення громади - Придбано 3 компостери для закладів освіти - Щокварталу поінформовано через засоби ЗМІ про методики компостування органічних відходів, її користі для мешканців та мешканок
3	Створити міні-паркові зони на території громади з елементами ландшафтного дизайну	Сновська міська рада, старостати	- Створено 5 міні-паркових зон у населених пунктах громади - Залучено 50 жителів до облаштування міні-паркових зон

III. Джерела фінансування Програми економічного і соціального розвитку Сновської міської територіальної громади на 2025 рік

Фінансування пріоритетних напрямків соціально-економічного розвитку громади, у тому числі через регіональні та місцеві цільові програми, здійснюватиметься з урахуванням реальних можливостей відповідних місцевих бюджетів, а також виділених фінансових ресурсів державного бюджету, приватних інвестицій, кредитних ресурсів, допомоги міжнародних організацій та інших джерел незаборонених чинним законодавством України

Заступник начальника відділу
економічного розвитку та інвестицій

Ганна ГУКУН

Додаток 1

до Програми економічного і соціального розвитку Сновської міської територіальної громади на 2025 рік

**Основні показники економічного і соціального розвитку
Сновської міської територіальної громади на 2025 рік**

Назва показника	один. виміру	2023 рік (факт)	2024 рік (очік.)	2025 рік прогноз		2025 рік до 2024 року, %	
				базовий	оптимістич ний*	базовий	оптимістич ний*
Чисельність зареєстрованого населення на кінець року	осіб	20935	20596	20290	20308	98,5	98,6
Щільність населення	осіб/кв.км	16,3	16,1	15,8	15,8	х	х
Кількість ВПО загалом, в т.ч.:	осіб	1323	1367	1380	х	101	х
ВПО з інших частин громади	осіб	322	411	425	х	103	х
ВПО з інших територіальних громад, регіонів України	осіб	1001	956	950	х	99,4	х
з них осіб до 18 років	осіб	315	292	290	х	99,3	х
Народжені	осіб	62	75	75	78	100	104
Померлі	осіб	390	394	392	380	99,5	96,4
Природний приріст	осіб	-328	-319	-317	-302	х	х
Середня заробітна плата	грн.	11200	13000	15400	15600	118,5	120
Кількість зайнятого населення	осіб	4638	4662	4685	4708	100,5	101
Загальна кількість юридичних осіб	од.	245	259	262	265	101	102
Загальна кількість фізичних осіб - підприємців	осіб	668	683	695	702	101,8	102,8
Середня забезпеченість населення:							
лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. жителів (стаціонар)	ліжок	61,6	62,6	63,6	63,5	101,6	101,4
медичними послугами, наданими амбулаторно-поліклінічним закладом, у розрахунку на 1 мешканця	відвідувань, за рік	4,7	4,0	4,10	4,12	102,5	103
лікарями усіх спеціальностей на 10 тис. населення на кінець року	осіб	19,1	19,4	19,7	20,2	101,5	104,1
Частка населення, що отримує медичну допомогу у сімейних лікарів від загальної кількості населення	%	78,3	79,6	80,9	81,0	х	х
Кількість закладів дошкільної освіти/дошкільних підрозділів	одиниць	2/7	2/4	2/4	2/7	100/100	100/175
Кількість дітей в дошкільних закладах	осіб	310	228	230	260	100,9	114

(підрозділах)							
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів	одиниць	12	12	12	x	100	x
Кількість учнів у загальноосвітніх навчальних закладах	осіб	1982	1847	1735	1750	93,9	94,7
Кількість закладів позашкільної освіти	одиниць	4	3	3	x	100	x
Кількість дітей, охоплених позашкільною освітою	осіб	937	1028	1059	1080	103	105
Кількість музеїв (філіалів)	одиниць	1	1	2	3	200	300
Кількість відвідувань за рік	осіб	3300	2800	3000	4000	107,1	142,8
Кількість підприємств роздрібною торгівлі	одиниць	209	212	214	221	100,9	104,2
Загальний обсяг торгової площі в торговельних закладах	кв.м.	10936,97	10893,17	10923,0	11028,0	100,3	101,2
Кількість закладів громадського харчування	одиниць	13	13	14	15	107,7	115,4
в них посадочних місць	одиниць	637	637	657	670	103,1	105,2
Кількість готелів	одиниць	1	1	1	1	100	100
Річна заповнюваність	осіб	247	320	330	352	103,1	110
Обсяг реалізованої промислової продукції	тис. грн	197,4	165,7	167,0	170,7	100,8	103,0
Протяжність мереж водопостачання	км	24	24	24	x	100	x
Протяжність мереж водовідведення	км	10	10	10	x	100	x
Споживання питної води, всього, у тому числі:	тис. м.куб	122,7	122,7	122,7	122,8	100	100,1
- населення	тис. м.куб	110,2	110,2	110,2	x	100	x
- підприємства	тис. м.куб	12,5	12,5	12,5	x	100	x
Обсяг поточної каналізаційної системи	м.куб	46,4	46,4	46,4	x	100	x
Протяжність мереж каналізування	км	10	10	10	x	100	x
Протяжність мереж тепlopостачання, км	км	2	2	2	x	100	x
Опалення, всього, у тому числі:	Гкал	4077,97	4377,84	4377,84	x	100	x
- населення	Гкал	1374,04	1483,73	1483,73	1495,0	100	100,8
- підприємства	Гкал	2703,93	2894,11	2894,11	2909,0	100	100,5
Загальна протяжність мережі газопостачання	км	258,301	258,301	258,301	258,301	100	100
Споживання електроенергії	тис.кВт	21603,6	22251,7	22919,0	23142,0	103	104
Кількість квартир та будинків газифікованих природнім газом	од	5 200	5200	5200	5200	100	100
Кількість домогосподарств, які мають договір на вивезення ТПВ	од	3315	2965	2990	3024	100,8	102
Частка домогосподарств, що забезпечено послугою з вивезення ТПВ	%	38	34,0	34,3	34,7	x	x

* - за умови скорішого припинення чи скасування воєнного стану

Заступник начальника відділу
економічного розвитку та інвестицій

Ганна ГУКУН

Додаток 2

до Програми економічного і соціального розвитку Сновської міської територіальної громади на 2025 рік

**Перелік програм місцевого розвитку, які передбачається
фінансувати в 2025 році**

№	Назва програми місцевого розвитку*	Період реалізації програми місцевого розвитку	Відповідальний за виконання Виконавці, (в разі визначення)
1	Програма попередження дитячої безпритульності та бездоглядності, розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, на 2022-2026 роки «Діти Сновщини»	2022-2026	Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту, Служба у справах дітей
2	Програма «Дитяче харчування» на 2023-2025 роки	2023-2025	Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту
3	Програма розвитку фізичної культури та спорту по Сновській територіальній громаді на 2024 - 2027 роки	2024-2027	Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту
4	Програму з оздоровлення та відпочинку дітей Сновської міської територіальної громади на 2024 – 2026 роки	2024-2026	Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту
5	Програма підтримки органів самоорганізації населення Сновської міської територіальної громади на 2025-2026 роки	2025-2026	Сновська міська рада, старостати
6	Програму підтримки молодіжної політики на території Сновської міської територіальної громади на 2024 - 2026 роки	2024-2026	Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту
7	Програма місцевих стимулів для лікарів Сновської МТГ на 2023 – 2025 роки	2023-2025	КНП «Сновська ЦРЛ», КНП «Сновська ЦМД»
8	Програма підтримки та розвитку вторинної медичної допомоги у Сновській громаді на період 2023 -2025 роки	2023-2025	КНП «Сновська ЦРЛ»
9	Комплексної програми розвитку та підтримки первинної медичної допомоги Комунального некомерційного підприємства «Сновський центр первинної медичної допомоги» Сновської міської ради Корюківського району	2025-2029	КНП «Сновська ЦМД»

	Чернігівської області на 2025-2029 роки		
10	Програма підтримки народжуваності у Сновській міській територіальній громаді на 2024-2026 роки	2024-2026	Сновська міська рада
11	Програма інформатизації та цифрових трансформацій Сновської міської територіальної громади на 2024-2026 роки	2024-2026	Сновська міська рада
12	Програма розвитку малого і середнього підприємництва Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки	2021-2027	Сновська міська рада
13	Програму управління майном комунальної власності Сновської міської територіальної громади на 2024-2025 роки	2024-2025	Сновська міська рада
14	Програма використання та охорони земель Сновської міської ради на 2022-2026 роки	2022-2026	Сновська міська рада
15	Програма забезпечення розроблення містобудівної документації Сновської міської територіальної громади Корюківського району Чернігівської області на 2021-2025 р.р.	2021-2025	Сновська міська рада
16	Програма з благоустрою Сновської міської ради на 2025 рік	2025	Сновська міська рада
17	Програма по удосконаленню послуги «Управління твердими побутовими відходами в Сновській МТГ» на 2024-2028	2024-2028	Сновська міська рада та КП «Сновська ЖЕД»
18	Цільова соціальна програма розвитку цивільного захисту Сновської міської територіальної громади на 2023-2027 роки	2023-2027	Сновська міська рада
19	Комплексна програма профілактики правопорушень на 2025-2027 роки	2025-2027	Сновська міська рада, відділення поліції
20	Програма забезпечення пожежної безпеки на території Сновської міської територіальної громади на 2021-2025 роки	2021-2025	Сновська міська рада, пожежна частина
21	Програма організації та проведення громадських робіт на 2025 рік	2025	Сновська міська рада та КП «Сновська ЖЕД»
22	Програма охорони навколишнього природного середовища на території Сновської міської ради на 2025-2026 роки	2025-2026	Сновська міська рада

23	Програми покращення матеріально-технічного забезпечення мобілізаційної та оборонної роботи на 2025 рік	2025	Сновська міська рада; Другий від Корюківського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки
24	Програми охорони та збереження об'єктів культурної спадщини, розташованих на території Сновської міської ради, на 2025 – 2029 роки	2025-2029	Відділи культури і туризму; благоустрою та господарського забезпечення; земельних відносин та агропромислового розвитку Сновської міської ради
25	Програми та Положення про шкільний громадський бюджет в Сновській міській територіальній громаді на 2025-2027 роки	2025-2027	Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради
26	Програми «Фінансування пільг на оплату послуг за пільговий проїзд залізничним транспортом окремих категорій громадян на 2025 рік»	2025	Сновська міська рада
27	Програми надання соціальних гарантій фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі, на 2025-2026 роки	2025-2026	Сновська міська рада
28	Програми надання матеріальної допомоги хворим з хронічною нирковою недостатністю, які отримують програмний гемодіаліз в лікувально-профілактичних закладах Чернігівської області, на 2025-2026 роки	2025-2026	Сновська міська рада
29	Програма місцевого економічного розвитку Сновської міської територіальної громади та План дій з її впровадження	2025-2027	Відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради

Заступник начальника відділу
економічного розвитку та інвестицій

Ганна ГУКУН

Додаток 3

до Програми економічного і соціального розвитку
Сновської міської територіальної громади на 2025 рік

**Перелік інвестиційних проектів, які планується
реалізувати у 2025 році**

	Назва інвестиційного проекту	Термін реалізації	Передбачено всього, тис. грн.	У тому числі, тис. грн.*		
				кошти державного бюджету	кошти місцевих бюджетів	інші джерела
1	«Реконструкція їдальні Сновського ліцею №3 за адресою: вул.Шкільна, 6, м.Сновськ, Чернігівської області» (Коригування)	2018-2025	7897,243	6317,243	1580,000	
2	Капітальний ремонт корпусу №1 Сновської початкової школи Сновської міської ради Корюківського району Чернігівської області за адресою: вул.Гастелло 2, м.Сновськ Корюківського району Чернігівської області	2025	12493,656		898,000	11595,656
3	Капітальний ремонт дорожнього покриття по вул.Архітектурна (окремими ділянками) в м.Сновськ Чернігівської області	2025	7490,694	7490,694		
4	Реконструкція очисних споруд в місті Сновськ Чернігівської області	2025-2026	6817,049	5249,049	1568,000	
5	Нове будівництво споруди подвійного призначення із властивостями протирадіаційного укриття на території Сновського ліцею №1 Сновської міської ради Корюківського району Чернігівської області за адресою: Чернігівська область, Корюківський район, місто Сновськ, вул.Просвіти, будинок 35 (на 300 осіб)	2025	73995,143	66595,143	7400,000	

	Назва інвестиційного проєкту	Термін реалізації	Передбачено всього, тис. грн.	У тому числі, тис. грн.*		
				кошти державного бюджету	кошти місцевих бюджетів	інші джерела
6	Капітальний ремонт харчоблоку (їдальні) Сновського ліцею №1 Сновської міської ради Корюківського району Чернігівської області за адресою: Чернігівська область, Корюківський район, місто Сновськ, вулиця Просвіти, будинок 35	2025	20000	18000	2000	
7	Виготовлення ПКД "Будівництво нових водопроводів в районі Носівка міста Сновськ"	2025	250		250	
8	Модернізація ринкової площі в Сновській МТГ	2025	1530		300	1230
9	Створення коворкінгу столярного мистецтва «Майстерня майбутнього» на базі Сновського ліцею №1	2025-2026	1400		300	1250

*сума коштів, передбачених на реалізацію проєктів, може бути змінена відповідно до наявного фінансування у 2025 році

Заступник начальника відділу
економічного розвитку та інвестицій

Ганна ГУКУН